

XVIII. ročník česko-slovenské konference
Kvalitativní přístup a metody ve vědách o člověku

HLEDÁNÍ KVALITY

28.–29. ledna 2019

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

Organizátoři konference

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

ve spolupráci s těmito partnerskými organizacemi:

Filozofická fakulta UP v Olomouci

Klinika adiktologie 1. LF a VFN UK v Praze

Ústav výskumu sociálnej komunikácie Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Ústav státu a práva Akademie věd v Praze

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Organizační výbor konference

Programový výbor:

Hana Konečná (ZSF JU, České Budějovice)
David Černý (Ústav státu a práva AV ČR, Praha)
Ivo Čermák (PSÚ AV ČR, Brno)
Vladimír Chrz (PSÚ AV ČR, Praha)
Radomír Masaryk (FSEV UK, Bratislava)
Michal Miovský (Klinika adiktologie, 1. LF, Praha)
Aleš Neusar (FF UPOL, Olomouc)
Miroslav Popper (SAV, Bratislava)

Organizační výbor ZSF JU:

Alena Kajanová – předsedkyně organizačního výboru
Hana Konečná
Tomáš Mrhálek
Vlastimila Ptáčnicková
Markéta Sudová

Abstrakty neprošly jazykovou úpravou. Za věcnou a jazykovou správnost textu zodpovídají autoři.

Patnáctá QA konference v roce 2016 v Bratislavě měla téma „Pätnásť rokov kvality? Kritický pohľad na stav kvalitatívneho výskumu“. Konferenci otevřela přednáška s názvem „Lži, zatracené lži a vědecké články“ a podobný tón měla i široká diskuse účastníků s dlouholetými tahouny konferencí na klíčové konferenční téma. Jako paralelu tehdy kdosi připomněl starý projev ústředního tajemníka KSČ, v němž onen politik hodnotil úspěchy země nějak takto (parafrázujeme): Před rokem 1948 (nebo se mluvilo o roku 1968?) naše země stála před velkou propastí. ... A od té doby jsme udělali obrovský skok vpřed. V konferenční diskusi se nahlas uvažovalo dokonce o tom, zda pořádání konferencí má smysl a zda sérii kulatým patnáctým ročníkem neukončit. Našlo se ale pár nadšenců, tvrdících, že upozorňování na problémy je jedním (nikoliv ovšem jediným) z důležitých důvodů, proč se setkávat, a že právě tím, že realisticky a odpovědně připouštíme chyby a slepé uličky, se lišíme od těch neomylných, ať už komunistů, sektářů, či jiných dogmatiků (někdy i výzkumníků).

Takže přede dveřmi máme ročník osmnáctý. Chceme ho opět věnovat klíčovému pojmu setkávání, tedy kvalitě; mottem konference je „Hledání kvality“. Co je kvalita? Jak ji poznáme? Lze ji nějak definovat? A co vlastně dělá kvalitativní výzkum kvalitativním? To, že v něm „nepočítáme“, ale „povídáme“? Nebo snad to, že v něm kódujeme a hledáme témata či kategorie? A míří každé kódování či hledání kategorií ke kvalitativnímu aspektu zkoumané skutečnosti? A opět jsme u původní otázky: Co je to ta kvalita, kterou obsahuje slovo kvalitativní? Znamená to snad kvalitu v obvyklém smyslu, že něco je uděláno dobře? Ale i kdyby nikoliv, otevírá se tu další okruh témat patřící pod hlavičku „hledání kvality“. Sem patří otázky jako: Co je kvalitní výuka, kvalitní psychoterapie, kvalitní život, kvalitní léčba, kvalitní překlad, kvalitní management? A co je kvalitní výzkum? A co je kvalitní kvalitativní výzkum?

Protože tématem naší konference je výzkum, uvítáme a budeme preferovat příspěvky, které jsou založené na empirickém výzkumu. A protože tématem naší konference jsou metody a metodologie, budeme vděčni za příspěvky, které budou vedle svého výzkumného (empirického) zaměření reflektovat použitou kvalitativní metodologii a klást si otázky týkající se kvalitativnosti a kvality provedeného výzkumu.

Těšíme se na Vaše návrhy příspěvků a symposií a na setkání na konferenci v Českých Budějovicích 28. a 29. ledna 2019.

PROGRAM QAK 2019

PONDĚLÍ

8:00–12:00 Registrace

9:00–9:10 Zahájení konference (sál E)

9:10–10:40 Představení symposií (sál E, moderuje Hana Konečná)

KVALITNÍ SEX? (Zlatko Pastor, Praha)

TRADIČNÉ A ALTERNATÍVNE RODIČOVSTVÁ A KVALITA ŽIVOTA (Miroslav Popper, Bratislava)

LZE POZNAT KVALITNÍ VÝZKUM? (Iva Stuchlíková, České Budějovice)

10:40–11:00 Přestávka

11:00–11:45 Keynote (sál E, moderuje Alena Kajanová)

KVANTITA, KVALITA A PERFORMATIVITA: MĚŘIT, VYPRÁVĚT A PROMĚŇOVAT (Alice Koubová, Praha)

11:45–13:00 Oběd

13:00–15:00 (sál E, moderuje Hana Konečná)

ROZPRAVA O KVALITATIVNÍ METODOLOGII (Ivo Čermák, Brno; Zdeněk Konopásek, Praha; Hedvika Novotná, Praha; Roman Švaříček, Brno)

15:00–15:20 Přestávka

15:20–16:50

Symposium RODINA 1 (sál E, garant Miroslav Popper)

Kalousová, Z. **Kvalitativní metodologie a zkoumání spokojenosti v partnerských vztazích**

Konečná, H. **Alternativní či „non-standard“ formy rodičovství v kontextu asistované reprodukce**

Fialová, J. **Hledání kvality v diskusi o Istanbulské úmluvě**

Lukšík, I., Marková, D. **Reprezentácia rodičovstva v kresťanských textoch na Slovensku**

Symposium KVALITA ŽIVOTA 1 (sál F, garant David Černý)

Šrobár, Š. **Čo rozumieme kvalitou života**

Černý, D. **Teorie dobrého života**

Payne, J. **Křehkost lidského života a co s ní?**

Kallová, N. **Šťastie a ťažkosti pri jeho výskume**

Sekce KVALITATIVNÍ VÝZKUM 1 (sál G, předsedající Václav Linkov)

Mühlová, K. H. **Kvalitativní výzkum v metodologii vědeckého zkoumání hudby**

Linkov, V. **Chybějící teoretické zdůvodnění číselných metod v psychologii: Cesta k lepšímu výzkumu?**

Kaplan, C. **Jak se hrají EEG neurofeedback hry?**

16:50–18:20

Symposium RODINA 2 (sál E, garant Miroslav Popper)

Hargašová, L., Lukšík I. **Dieťa v náhradnej starostlivosti: nejlepší záujem vzťahovej väzby**

Sudová, M. **Změna vnímání pěstounské péče na přechodnou dobu**

Fúsková, J. **Reprezentácie gej a lesbických rodičovstiev**

Honzová, I. **Kvalita rodičovství u žadatelů o náhradní mateřství z pohledu právníka**

Symposium KVALITA ŽIVOTA 2 (sál F, garant David Černý)

Doležal, A. **Je respekt k „autentickému rozhodnutí“ pacienta nutnou podmínkou pro kvalitní rozhodování medicínského personálu?**

Štefančíková, M. **Očekávaný a skutečný efekt akupunktury vnímaný pacienty s migrénou**

POSTERY (učebny U9 a U10)

Bužgová, R., Kozáková, R. **Kvalitativní analýza nenaplněných potřeb pacientů s progresivním neurologickým onemocněním v pokročilé fázi nemoci**

Čáp, J., Žiaková, K., Gurková E. **Skúsenosti s využitím nástroja CAPS Qualitative Research Checklist**

Drahoňovský, J. **Sociální svět odsouzených**

Hajduchová, H. **Kvalitativní analýza případů pádů hospitalizovaných pacientů pomocí programu ATLAS.ti 8**

Švestková, R. **Prevence kyberšikany a ochrana dětí před on-line hrozbami**

Váchová, M. **Morální distres u učitelů na ZŠ**

Záhradníková, Ľ. **Eminentná učiteľka hudobného umenia alebo Cesta ku kvalitnej výučbe – výskum životného príbehu**

Žiaková, K., Čáp, J., Gurková, E. **Nastaviť hlavu – zvyknúť si, že potrebuješ pomoc: Dôstojnosť pacienta so sklerózou multiplex**

od 19:00 Spoločenský večer

ÚTERÝ

9:00–9:45 Vyzvaná prednáška (sál E, moderuje Alena Kajanová)

HĽADANIE KVALITY PRI TVORENÍ DÔVERYHODNEJ HISTÓRIE KVALITATÍVNEHO VÝSKUMU: „THE MAKING OF“ (Rado Masaryk, Barbara Lášticová, Magda Petrjánošová, Bratislava)

9:50–10:50 Vyzvané prednášky (sál E, moderuje Vlastimila Ptáčníková)

ŠKOLA – ODKUD KAM? (Stanislav Suda, České Budějovice)

POJEM KVALITY PŘEKladU V PROSTŘEDÍ POSKYTOVATELŮ JAZYKOVÝCH SLUŽEB – PŘEKladOVÉ PŘÍRUČKY A STYLISTICKÉ POKYNY JAKO UKAZATEL STRATEGIE V OBLASTI KVALITY (Tomáš Svoboda, Praha)

10:50–11:10 Přestávka

11:10–12:40

Sekce KVALITATIVNÍ VÝZKUM 2 (sál E, předsedající Magdaléna Petrjánošová)

Stulík, O. **Ekvivalentní význam: nutný ohled na „kvalitu“ při měření populismu**

Petrjánošová, M., Blažeková, K. **Mladí ignoranti alebo mladí aktívni občania a občianky?**

Moravec, P., Slezáčková A. **Představa Boha u věřících silně ztotožněných s katolickou církví**

Motlová, L., Švestková, R. **Využití kvalitativního výzkumu v rámci zmapování sociálního vyloučení seniorů žijících v domácím prostředí v ČR**

Sekce KVALITA A VÝZKUM VE ŠKOLSTVÍ 1 (sál F, předsedající Stanislav Suda)

Pěnička, J. **Kvalitný učiteľ a profesný štandard učiteľa**

Nota, J. **Dialogické jednání s vnitřním partnerem: podpora rozvoje pedagogické kondice studentů učitelství**

Smetáčková, I. **Učitelské vyhoření – dotazník versus rozhovor**

Čejková, I. Harvánková, K. **Kvalitní výuka = úspěšný student?**

12:40–14:00 Oběd

14:00–15:30

Sekce KVALITATIVNÍ VÝZKUM 3 (sál E, předsedající Vladimír Chrz)

Vincze, S., Dan J. **Kritéria kvality kvalitativného výskumu: 3 pohľady**

Chrz, V. **Kvalita jako figuralita: o jedné (okrajové) možnosti, jak zkoumat kvalitativně**

Linkov, V. **Základem kvality výzkumu je uvědomění si významu použitých pojmů v daném kontextu: Příklad výzkumů na základě lexikální hypotézy**

Kráska, J. **Kvalita nekvality – chyby v dětském vyprávění**

Sekce KVALITA A VÝZKUM VE ŠKOLSTVÍ 2 (sál F, předsedající Vlastimila Ptáčnicková)

Kesselová, J. **Kvalitatívny výskum ranej reči detí v slovenčine**

Hovorková, E. **Aspekty bilingvismu v praxi**

Viktorová, I. **Analýza rozhovorů s učiteli základních škol: porovnávání dvou odlišných skupin a práce s intuicí**

Nohavová, A. **Didaktická případová studie jako způsob ověřování kvality výuky psychologie**

Ptáčnicková, V. **Využití informačních technologií při výuce cizojazyčné odborné komunikace v nelékařských oborech**

15:30 Ukončení konference

ORGANIZAČNÍ INFORMACE

Místo konání konference:

Budova Zdravotně sociální fakulty JU – Vltava („Uran“)

J. Boreckého 27, 370 11 České Budějovice, GPS: 48°59'14.384"N, 14°27'28.228"E

2. patro (sály E, F a G a učebny U9 a U10)

konference bude značena

Dopravní dostupnost z nádraží je řešena pomocí linek 5, 4, 1, 18, ze zastávky **Nádraží** na zastávku **Evžena Rošického**. Linky 5, 9, 18 jedou na zastávku **Vltava střed**. Odtud je to do budovy ZSF J. Boreckého 27 přibližně 400 m.

Parkování je možné téměř u budovy na velkém parkovišti po levé straně při příjezdu k budově, v případě obsazenosti je možné parkovat u Tesca či Baumaxu, 100–200 m od budovy (u kruhového objezdu). Pro cesty do centra (kulturní a společenský večer) doporučujeme využívat MHD, protože v centru města jsou potíže s parkováním.

Registrace:

Registrace přihlášených i nově příchozích účastníků (platba na místě) probíhá v pondělí 28. 1. 2019 od 8:00 do 11:00 hodin v místě konání konference, výjimečně později. V ceně přihlášky je vstup na konferenci, brožura s abstrakty a programem, večerní kulturní a společenský program, občerstvení o přestávkách a certifikát o účasti.

Postery:

Postery budou vyvěšeny po dobu konference v sálech U9 a U10. Zde bude také možnost občerstvení během přestávek. Informace o vyvěšování posterů dostanou autoři při registraci.

Předání příspěvků:

Nahrávání prezentací proběhne nejpozději o přestávce před začátkem dané sekce v místnosti určené pro sekci (viz program). Prezentaci ve formátu ppt převezme a nahraje asistent.

Obědy:

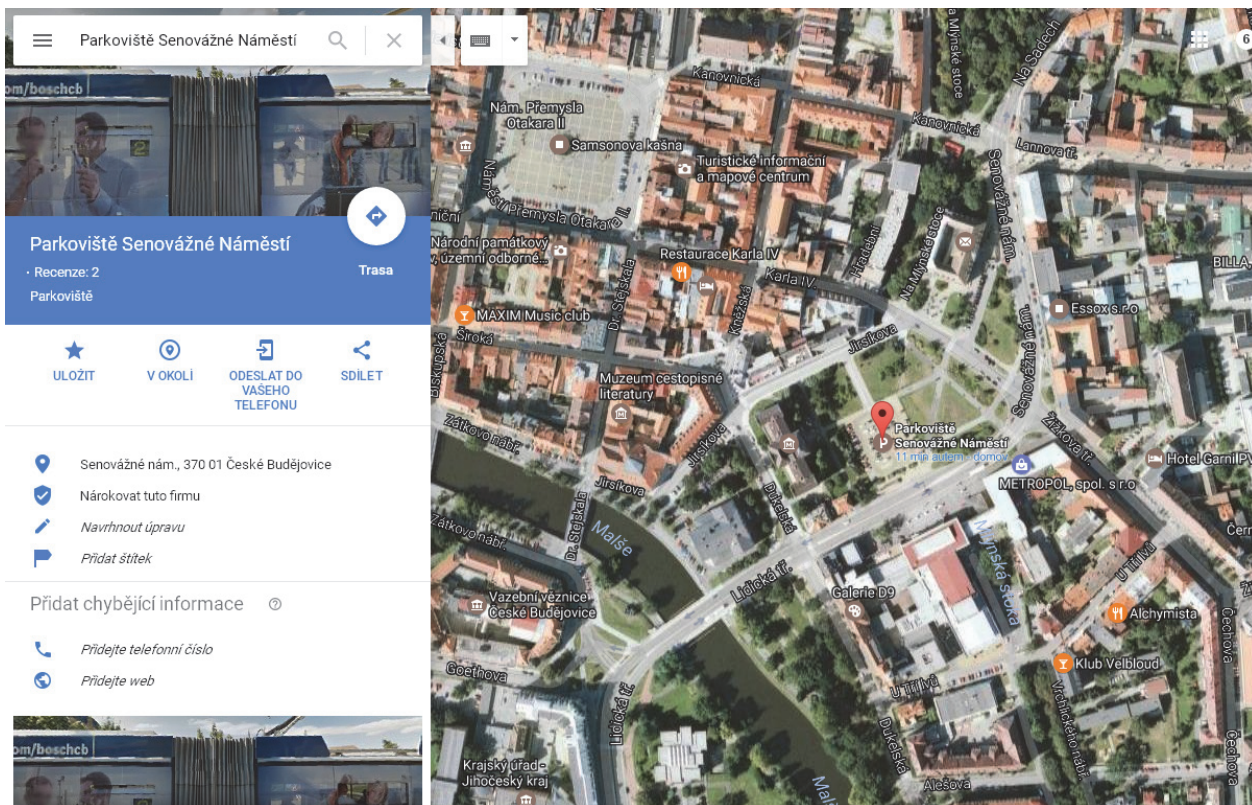
Nejblíže budovy Uran (zhruba 500 m) jsou pizzerie Amigo a restaurace Magdalene. Rozvoz jídla po Č. Budějovicích organizuje rozcestník www.damejidlo.cz, www.otesanek.cz, www.citro.cz, www.pizzatuty.cz.

Něco malého si můžete koupit i v Tesco, 100 m od Uranu, kde je fastfood.

Společenský večer:

Společenský večer se bude konat 28. 1. 2019 v restauraci Masné krámy (Krajinská 13). Oficiálně bude zahájen ve 20:00 h, restaurace je přístupná již od 19:00 h. Cena společenského večera je zahrnuta v registračním poplatku, účastníci si hradí pouze konzumaci nápojů.

Pro společenský večer je vhodné parkování na Senovážném náměstí (placené od 8:00 do 20:00), které je vzdálené zhruba 500 metrů od restaurace Masné krámy.

Přednášející na letošní konferenci jsou z následujících pracovišť:

1. LF Univerzity Karlovy a Všeobecná fakultní nemocnice, Praha
AK PRUDIL a spol., s.r.o., Brno
Centrum dopravního výzkumu, v. v. i., Brno
Centrum pro teoretická studia UK a AV ČR
Centrum pro teoretická studia UK a AV ČR, Praha
DAMU Praha
Fakulta humanitních studií UK, Praha
FF ZČU, katedra politologie a mezinárodních vztahů, Plzeň
Filosofický ústav akademie věd ČR, Praha
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky a psychologie
Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, České Budějovice
Katolícka univerzita v Ružomberku
Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno
Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Brno
Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno
Masarykova univerzita, Psychologický ústav, Brno
Ostravská univerzita, Lékařská fakulta, Ústav ošetřovatelství a porodní asistence
PedF UK, katedra psychologie, Praha 1
Prešovská univerzita, Filozofická fakulta, Prešov
Psychologický ústav AV ČR, Brno
Psychologický ústav AV ČR, Praha
Trnavská univerzita, Pedagogická fakulta
Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, katedra psychologie, Praha
Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, katedra sociologie, Praha
Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Ústav translatologie, Praha
Univerzita Karlova, Lékařská fakulta, Hradec Králové
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, katedra preprimární a primární pedagogiky
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, katedra psychologie
Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Praha
Univerzita Komenského, Fakulta sociálních a ekonomických věd, Ústav aplikované psychologie,
Bratislava
Univerzita Komenského, Jesseniova lekárska fakulta v Martine
Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd, Ústav ošetřovatelství
Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i., Praha
Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, Bratislava
Základná umelecká škola Eugena Suchoňa v Pezinku

VYZVANÉ PŘEDNÁŠKY – ABSTRAKTY A MEDAILONKY PŘEDNÁŠEJÍCÍCH

(Seřazeno abecedně dle příjmení prvního autora)

ROZPRAVA O KVALITATIVNÍ METODOLOGII

Ivo Čermák, Psychologický ústav AV ČR, Brno;

Zdeněk Konopásek, Centrum pro teoretická studia UK a AV ČR, Praha;

Hedvika Novotná, Fakulta humanitních studií UK, Praha;

Roman Švaříček, Ústav pedagogických věd, Filozofická fakulta MU, Brno

Anotace: V každé ze čtyř dvacetiminutových tematických částí vždy jeden diskutující nejprve nastolí své téma a s ním související otázky a poté proběhne diskuse. Čtyři diskutující zde zastupují čtyři oblasti kvalitativního výzkumu: 1) sociologii, 2) antropologii, 3) pedagogiku a 4) psychologii.

1) Zdeněk Konopásek se bude ptát, lze-li vůbec mluvit o nějakém kvalitativním výzkumu: Sdílíme v různých metodách a otázkách natolik společných základů, že dává smysl uvažovat nějaký „kvalitativní výzkum“? Je „kvalitativní“ totéž co ne-statistický? Jde o data či typ údajů, anebo o otázky, které klademe? Anebo, ještě obecněji, o pojetí sociologie?

2) Hedvika Novotná bude svými otázkami směřovat k možnostem psaní učebnic o kvalitativním výzkumu: Uvažujeme-li kvalitativní výzkum jako vždy šitý na míru sledovanému výzkumnému problému, je možné psát a napsat učebnici o kvalitativním výzkumu? Tj. situovaný a relační proces výzkumu nějak standardizovat? Jak takové učebnice číst, jak s nimi zacházet?

3) Roman Švaříček se svými otázkami zaměřuje na vztah subjektivního a objektivního: Předpokládá se, že kvalitativní výzkum je interpretativistický v tom smyslu, že usiluje o mapování subjektivních perspektiv aktérů, zatímco kvantitativní výzkum je pozitivistický v tom smyslu, že se snaží o popis objektivní reality. Je toto rozlišení korektní a užitečné? Jaký je vztah subjektivního a objektivního v sociálněvědním výzkumu? Má smysl kombinovat oba přístupy – kvalitativní a kvantitativní? Mohou si být v něčem vzájemně užitečné?

3) Ivo Čermák se ptá: Jak tancovat a básnit v krajině kvalitativního výzkumu, aneb jak se vyhnout střepům kvantity? Vychází z toho, že jedině subjektivity mohou konstituovat naše poznání. Tzv. objektivní poznání je tvořeno tkání subjektivní zkušenosti všech, kteří participují na jeho tvorbě. Poetika naší zkušenosti je metodologickým štítem, kterým odrážíme zjednodušování. Estetika pohybu v krajině zkušenosti je zdrojem imaginativních variací významů. Krátce řečeno: nepochybujte o subjektivním, pozorujte zkušenost a interpretujte ji s využitím všeho nejlepšího, co v sobě najdete.

Ivo Čermák pracuje v Psychologickém ústavu Akademie věd ČR, přednáší na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity a na Filozofické fakultě Katolické univerzity v Ružomberku. Je autorem či spoluautorem řady knih, například Lidská agrese a její souvislosti (1998), Povolání: herec (2000, se spoluautorkou Jitkou Lindénovou), Tematicko-apercepční test: interpretační perspektivy (2012, první rozsáhlá monografie o testu v ČR, se spolueditorkou Táňou Fikarovou), Kvalitativní analýza textů: čtyři přístupy (2013, se spolueditory Tomášem Řiháčkem a Romanem Hytychem). S Idou Kodrlovou napsal monografii o vztahu mezi kreativitou, psychickými poruchami a suicidiem Sebevražedná triáda: Virginia Woolfová, Sylvia Plathová, Sarah Kaneová (2009).

V poslední době zkoumá zkušenost s extrémním traumatem a zabývá se orální historií české a slovenské psychologie. S Davidem Hilesem a Vladimírem Chrzem rozvíjí fenomenologicko-narativní přístup ve výzkumu, v jehož rámci vznikla koncepce narativně orientovaného výzkumu (NOI).

Zdeněk Konopásek působí jako sociolog vědy v Centru pro teoretická studia UK a AV ČR. Zabývá se zejména vztahy mezi vědou a politikou, expertízou a demokracií. Dlouhodobě sleduje využívání počítačů v kvalitativní analýze. Psal také o komunismu nebo zbožnosti. Publikoval knihu *Estetika sociálního státu: O krizi reprezentace (nejen) v sociálním zabezpečení* (GplusG 1998) a editoval knihu *Otevřená minulost: Autobiografická sociologie státního socialismu* (Karolinum 1999). Je zakladatelem časopisu *Biograf* a dlouho jej vedl jako šéfredaktor. *Bubnuje.*

Hedvika Novotná působí jako sociokulturní antropoložka na FHS UK a vedoucí Společenskovedního modulu v bakalářském studiu tamtéž. Mezi její odborné zájmy patří sociálněvědní studia paměti s důrazem na souvislosti konstrukce individuální a kolektivní paměti, které aktuálně studuje prostřednictvím analýzy publikované memoárové literatury českých židovských postholocaustových autorů. Vedle toho realizuje týmový etnografický výzkum současné vesnice, v němž se sama zaměřuje především na současné diskurzy rurality, ale i paměti, materiality atp. Její třetí odbornou doménou je urbánní antropologie, v jejímž rámci se zaměřuje mj. na subkulturní a postsubkulturní studia. Dlouhodobě se zabývá kvalitativními metodami společenskovedního výzkumu, zejména etnografickým výzkumem.

Roman Švaříček působí na Ústavu pedagogických věd Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Dlouhodobě se věnuje kvalitativnímu výzkumu, experimentuje s různými designy a typy analýz. Je spoluautorem populární učebnice *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách* (2007) a knih *o výukové komunikaci* (*Komunikace ve školní třídě* (2012), *Jak se učitelé učí. Cestou profesního rozvoje k dialogickému vyučování* (2016)). Aktuálně se zabývá otázkou, jaký je vztah mezi participací žáků ve výukové komunikaci a učením žáků. Je výkonným redaktorem časopisu *Studia paedagogica*.

KVANTITA, KVALITA A PERFORMATIVITA: MĚŘIT, VYPRÁVĚT A PROMĚŇOVAT

Alice Koubová, *Filosofický ústav AV ČR, Praha*

Anotace: Performativní hledisko přispívá k výzkumu lidské subjektivity a zkoumání životního prospívání významnou perspektivou. Jeho východiskem je především to, že 1) lidská řeč sestává z performativů, které nic neoznačují, nic nevyprávějí, ale něco vytvářejí. Lidské jednání sestává z performancí, které dávají bytí tomu, co ztělesňují; 2) mezi primární kategorie lidského života patří aktivity, které nejsou k ničemu dobré a jejichž pojmové uchopení je bytostně rozporované (hra, umění); 3) můžeme rozvinout metody zkoumání, které mapují trhliny, a pohyby ve status quo nikoli proto, abychom je měli zmapované, ale abychom rozevřeli prostor pro změnu skrze generativní sílu ambiguity a neurčitosti.

Na příkladu fenoménu hry (jako struktury, nástroje interpretace a transitivity prostoru) a na příkladu výzkumu uměním se význam performativního hlediska pokusím ilustrovat.

Alice Koubová je držitelkou titulu Ph.D. v oboru matematika a titulu PhD v oboru filosofie (Université Paris X). Jako vědecká pracovnice Filosofického ústavu Akademie věd se orientuje především na témata performance, performativity, expresivity, (mezi)tělesnosti, identity, sociality, etiky a metodologie v rámci filosofie performance, uměleckého výzkumu a aplikované

filosofie. Svůj výzkum rozvíjí ve spolupráci s mnoha českými i zahraničními institucemi, např. Philosophy on Stage, Vídeň; Mbody. Research in Media, Somatics, Dance and Philosophy, Freiburg; Soundcheck Philosophy, Halle; TEAK, Helsinki; Zentrum für Performance Studies, Universität Bremen; Theatre Academy Malmö, Lund University; Janáčkova akademie múzických umění, Brno. Podílí se rovněž na projektech s českými divadly a uměleckými institucemi (Studio Alta, Alfréd ve Dvoře, Národní divadlo, Divadelní ústav), a to především formou přípravy a vedení veřejných diskuzí na politicko-umělecká témata, dramaturgických konzultací a poskytování zpětné vazby na umělecká představení.

HĽADANIE KVALITY PRI TVORENÍ DÔVERYHODNEJ HISTÓRIE KVALITATÍVNEHO VÝSKUMU: „THE MAKING OF“

Radomír Masaryk, Barbara Láštiová, Magda Petrjánošová, Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV, Bratislava, Slovensko

Anotace: Prvé dejstvo. Žiadosť o napísanie článku o histórii kvalitatívneho výskumu v našom regióne od editoriek tematického čísla venovaného tradícii kvalitatívnych prístupov v Európe. S vďakou odmietame. Nie je čas, a vôbec – kto sme my, aby sme písali články o histórii? Druhé dejstvo. Editori požiadali Rada o recenzovanie článku iných autorov. Keď už zteda neprispějeme. Rado sa cíti vinný za prvé odmietnutie, a tak prijíma. A nestačí sa diviť. V článku sa naša krajina odbaví slovami, že kvalitatívny výskum na Slovensku „má malú alebo žiadnu tradíciu“. (Okamžitá asociácia s dielom Douglasa Adamsa.) Autori vychádzali z analýzy článkov z časopisu, ktorý kvalitatívny výskum vôbec nepublikuje. Okrem iných metodologických zádrhelov. Ani závery o Českej republike (v origináli „Czech Republic“) nie sú veľmi pozitívne. Tretie dejstvo. Spravodlivý hnev. Štvrté dejstvo. Zostavujeme tím a s editorkmi sa dohadujeme, že článok predsa len napíšeme. Rečnícke „kto, keď nie my?“ nadobúda úplne nový význam: ak históriu tradície kvalitatívneho výskumu u nás nenapíšeme my, napíšu ju iní, a odbavia to slovami „prevažne neškodná“. Piate dejstvo. Boríme sa s rôznymi nečakanými prekážkami, ktoré vyvstali pri písaní tohto textu, a ktoré detailnejšie popíšeme v príspevku. Rozuzlenie a výsledok: zatiaľ nie je. Článok prešiel prvým kolom recenzného konania, predložili sme druhú verziu. Ale máme niekoľko cenných postrehov, o ktoré by sme sa chceli podeliť s komunitou kolegov a kolegýň. Je to niečo ako film o filme, „the making of“. Príspevok prinesie zamyslenie sa nad možnosťami, obmedzeniami a nástrahami konštruovania a rekonštruovania histórie vedeckej tradície.

Príspevok je súčasťou riešenia grantovej úlohy VEGA 1/0641/19

Radomír Masaryk je sociálny psychológ a riaditeľ Ústavu aplikovanej psychológie Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave. Zaujíma sa o psychológiu zdravia, hlavne v zmysle laických významov diagnóz či lekárskeho intervencií. Okrem toho sa venuje výskumom zameraným na možnosti zvyšovania akademickej gramotnosti, a na výber ďalšieho štúdia u stredoškôľakov. Absolvoval Filozofickú fakultu (Mgr. a PhDr.) a Pedagogickú fakultu (PhD.) Univerzity Komenského. Je autorom kníh „Medzi človekom a ľuďmi: Úvod do sociálnej psychológie“ a „Erektálna dysfunkcia: príbeh diagnózy“. Popri tom príležitostne pracuje ako simultánny tlmočník na konferenciách, a artist guide na letných festivaloch.

Barbara Láštiová je sociálna psychologička a riaditeľka Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV. Medzi jej hlavné výskumné záujmy patrí konštruovanie sociálnych identít v rôznych kontextoch (európska integrácia, transnacionálna migrácia), medziskupinové vzťahy, občianstvo

a participácia, politická psychológia a metodológia kvalitatívneho výskumu. V súčasnosti sa venuje testovaniu kontaktných intervencií na zmiernenie predsudkov voči stigmatizovaným menšinám v slovenských školách. Prednáša politickú psychológiu na Ústave aplikovanej psychológie FSEV UK a na Katedre politológie FiFUK. Je absolventkou magisterského (2000) a doktorandského (2007) štúdia psychológie na FiF UK v Bratislave. Postgraduálne (DEA) študovala sociálnu psychológiu na Institut de Psychologie, Université René Descartes-Paris 5. Je spolueditorkou knihy Politics of Collective Memory: Cultural Patterns of Commemorative Practices in Post-War Europe (Lit, Viedeň, 2008) a spoluautorkou knihy Konštruovanie slovenskosti vo verejnom priestore (SAV, Bratislava, 2009).

KVALITNÍ SEX?

Přednáška je úvodní vyzvanou přednáškou k sympoziu KVALITA ŽIVOTA

Zlatko Pastor, 1. LF Univerzity Karlovy a VFN, Praha

Anotace: S kvalitním sexem je to asi jako s kvalitními šaty. Nemusí moc oslňovat ani být nejhezčí, ale měly by padnout, abychom se v nich cítili dobře a rádi je nosili co nejčastěji. Každý však máme jiné představy o pohodlí i vkusu, které se v běhu času mění. Sex není sportovní disciplína, neměří se podle výkonu, počtu orgasmů ani partnerů. Ale vykládejte to v době, která je zaměřená především na úspěch a vlastní zisk. Muže straší výkon, ženy vzhled. Společenské trendy nás dohánějí i ve vlastních ložnicích, lidé se chovají podle toho, co vidí a slyší kolem sebe. Komunikujeme čím dál méně, doba strádá nedostatkem doteků a virtuální svět se mísí s tím reálným. Každý den nelze prožívat veletrh rozkoší, dlouhodobý vztah je založený na pravidelnosti a stereotypu, ať se nám to líbí, nebo ne. Partnerské vztahy podléhají zákonitostem podobně jako fyzikální jevy. Mají svoji dynamiku, i když se liší ve svém rytmu a doživotní záruka na jejich fungování neexistuje. Spolehlivý recept na dobrý sex, stejně jako na život, vám nikdo nedá. Ingredience jsou ovšem známé: dobrý partner, kreativita, rozum i cit, velká dávka štěstí a kus odvahy, trpělivost, tolerance a spousta ostatního, ale v jakém poměru to namíchat, neví pravděpodobně nikdo.

Přednáška se zabývá projevem lidského sexuálního chování a patofyziologickými příčinami sexuálních dysfunkcí. Komentuje některé neurofyziologické a neuroendokrinní mechanismy pohlavních reakcí. Vysvětluje podstatu sexuální touhy, vzrušení, orgasmu a satisfakce. Zmiňuje současné kontroverze, které se týkají pohlavní identifikace, orientace a aktualizovanou klasifikaci parafilí a ostatních sexuálních poruch. Zmiňuje některé trendy a změny sexuálního chování v 21. století.

Zlatko Pastor pracuje na Gynekologicko-porodnické klinice 2. LF UK v Praze-Motole jako gynekolog a porodník, v Sexuologickém ústavu 1. LF UK ve Všeobecné fakultní nemocnici jako pedagog a v Laboratoři evoluční sexuologie a psychopatologie v Národním ústavu duševního zdraví v Klecanech jako výzkumný pracovník. Zabývá se především problematikou sexuálních funkcí a dysfunkcí zvláště ve vztahu k různým typům gynekologických onemocnění.

TRADIČNÉ A ALTERNATÍVNE RODIČOVSTVÁ A KVALITA ŽIVOTA

Přednáška je úvodní vyzvanou přednáškou k sympoziu „Hľadanie kvality rodičovstiev“

Miroslav Popper, garant, Ústav výskumu sociálnej komunikácie, SAV, Bratislava

Anotace: Druhý demografický prechod, ktorý sa rozšíril do krajín strednej a východnej Európy v posledných dekádach 20. storočia, sa vyznačuje poklesom pôrodnosti a nárastom alternatívnych foriem rodičovstva. Cieľom príspevku je analyzovať súčasné prístupy zaoberajúce sa rodinnou štruktúrou a kvalitou života detí. Komparovať budeme tradičné (s manželstvom sa viažuce) formy rodičovstva s alternatívnymi formami rodičovstva (napr. kohabitácia, single rodičovstvo). Zameriame sa tiež na slovenský kontext a legislatívne ne/ukotvenie nemanželských rodín. V neposlednom rade preskúmame aj sociálne normy súvisiace s rodičovstvom a so zmenami jeho foriem. Zároveň je príspevok vstupnou témou do sympózia „Hľadanie kvality rodičovstiev“ a vytvorí podklad pre ďalšie referáty, ktoré odoznejú v rámci neho.

Sympóziu je súčasťou riešenia projektu VEGA č. 2/0027/17

Miroslav Popper je vedeckým pracovníkom Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV v Bratislave. Zároveň pôsobí ako pedagóg na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave. Dlhodobu sa venuje témam sociálnych noriem a morálky, reprodukčného zdravia a rodinného spolužitia a problematike rôznych stigmatizovaných minorít. V ostatnom čase sa tiež zaoberá etickými súvislosťami spojenými s vylepšovaním človeka, transhumanizmom a posthumanizmom v kontexte koncepcie liminality, ktorá sa zameriava na fázy prechodu medzi známymi a neznámymi stavmi.

LZE POZNAT KVALITNÍ VÝZKUM?

Iva Stuchlíková, Pedagogická fakulta JU, České Budějovice

Anotace: Odpověď je nejednoznačná; jak všichni tuší, rozpoznat kvalitní výzkum záleží na vymezení toho, co to kvalitní výzkum je. V Čechách se po několik let potýkáme se snahou najít metodiku, jíž bychom kvalitu výzkumu poměřovali, ale nejsme – eufemisticky řečeno – příliš úspěšní. Zdá se, že při hodnocení kvality výzkumu nelze, jako u žádného jiného hodnocení, pominout hodnotovou stránku věci – tedy jaký je cíl (co je žádoucí hodnotou) a kdo ho stanovuje. Pak teprve přichází na řadu druhé trápení – a to jsou otázky „měření“, tedy jak zjistit stávající stav, jak zjistit, v čem je jiný od cílového a jak posoudit, zda daný konkrétní výzkum pomáhá tuto diskrepanci zmenšit. Když se takto, v duchu doby accountability, vypořádáme s tím, v jakém rámci se v současnosti při „rozpoznávání“ pohybujeme, nastává trápení třetí a ještě závažnější – zkoumání souvisí s poznáním a poznáváním, s otázkami poznatelnosti a smyslu tohoto činění. Shrnutí jednou větou: poznat kvalitní výzkum podobně jako poznat kvalitní život nelze, ale nelze se však přestat o to snažit.

Iva Stuchlíková je profesorkou pedagogické psychologie a působí jako vedoucí katedry pedagogiky a psychologie PF JU v Českých Budějovicích. Nejprve studovala učitelství matematiky a fyziky a na FF UK získala doktorát v pedagogice. Později vystudovala psychologii na FF UK v Praze a habilitovala se v obecné psychologii na MU v Brně. Je certifikovaná psychoterapeutka v rogeriánském PCA přístupu. Její hlavní výzkumné zájmy jsou emoce, motivace a profesní rozvoj

učitelů. V roce 2003 získala cenu Early Career Award od společnosti Stress and Anxiety Research Society a v roce 2007 pracovala na univerzitě v Minnesotě jako stipendistka Fulbrightovy komise. Nedávné výzkumné projekty se zabývaly otázkami osobních cílů v podmínkách dlouhodobé izolace při kosmickém letu, profesním rozvojem učitelů a formativním hodnocením v přírodovědném vzdělávání.

ŠKOLA – ODKUD KAM?

Stanislav Suda, soukromý docent AMU Praha

Anotace: Z diskuze o současném školství vyplývá mnoho otázek. V neustále se zvyšujících požadavcích na efektivitu, produktivitu a správné metodické i metodologické uchopení edukativní problematiky zůstávají stranou otázky po smyslu a filozofii vzdělávání. Na základě prezentace výsledků několika výzkumů a výzkumných šetření z posledních 15 let se autorovi jeví, že podstatné otázky by mohly směřovat k dotazování na to – kdo jsme, odkud a kam jdeme a zda to jednotlivým lidem (žákům, studentům, ale i dospělým) vyhovuje.

Stanislav Suda je původně řidič a poštovní doručovatel, topič, myč nádobí, vystudovaný radiologický laborant, následně zelinář a soukromý podnikatel. Magisterské i doktorské studium absolvoval na katedře autorské tvorby a pedagogiky DAMU u prof. Vyskočila. Přes dvacet let se věnuje výzkumu fenoménu dialogického jednání s vnitřními partnery, otevřené dramatické hry, obecného herectví, sebereflektování, autorského přístupu k psaní a čtení vlastních textů. V roce 2000 se stal asistentem dialogického jednání a dodnes je externím pracovníkem DAMU. Po studiích pracoval pět let v Dětské psychiatrické léčebně v Opařanech jako dramaterapeut a canisterapeut. Od roku 2005 do roku 2018 působil na katedře pedagogiky a psychologie PF JU v Českých Budějovicích, kde v rámci osobnostních disciplín vedl kurzy dialogického jednání, autorského čtení a propedeutiky autorského vystupování. V současné době se výzkumu věnuje soukromě. Má se ženou v pěstounské péči tři děti, společně se také věnují otázkám zvyšování kvality chovu v kynologii. Divadlu se začal věnovat v roce 1988 v Plzni (Divadlo Dominik), dodnes nepravidelně vystupuje ve vlastních autorských pořadech (Standa a spol., Krijektiv andrmašrům, Suda v Sudu a další).

POJEM KVALITY PŘEKladU V PROSTŘEDÍ POSKYTOVATELŮ JazykovÝCH SLUŽEB – PŘEKladOVÉ PŘÍRUČKY A Stylistické Pokyny JAKO Ukazatel STRATEGIE V OBLASTI KVALITY

Tomáš Svoboda, Ústav translatologie, Filozofická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Anotace: Příspěvek se zaměří na následující tematické okruhy:

Pojem institucionálního překladu, jeho užší a širší pojetí a zahrnutí poskytovatelů jazykových služeb (Language Services Providers, LSP) do tohoto kontextu.

Zvláštní pozornost bude věnována tzv. překladovým příručkám (translation manuals, TM) či stylistickým pokynům (styleguides, SG). Tyto zdroje (společně TM/SG) jsou konstitutivní jak pro definici/vymezení institucionálního překladu (Koskinen, 2008; Schäffner a kol., 2014), tak pro

řízení kvality v oblasti překladu. Mohou regulovat téměř vše, co se týče překladu jako procesu i jako produktu.

Prezentován bude empirický výzkum zaměřený na srovnání příruček typu TM/SG používaných u vybraných poskytovatelů překladatelských služeb v ČR.

Výstupem bude systematizace těchto příruček, pojetí tzv. ideálu kvality („quality ideal“, Mossop 2006) v těchto příručkách, kategorizace jevů, o nichž příručky pojednávají, a implikace pro řízení kvality překladatelských služeb, které z uvedené systematizace vyplývají.

Další výzkumnou otázkou příspěvku bude, do jaké míry jsou pro účely zkoumání institucionálního prostředí obecně a příruček TM/SG zvláště relevantní postupy (metody či metodologie) tzv. řízení znalostí („Knowledge Management“).

Tomáš Svoboda po magisterském studiu v Ústavu translatologie Filozofické fakulty Univerzity Karlovy (ÚTRL; obory němčina a angličtina) pokračoval tamtéž doktorským studiem (Ph.D. v oboru translatologie v roce 2004). Mezi lety 2004 a 2007 pracoval jako interní překladatel a koordinátor vzdělávání v Generálním ředitelství pro překlady Evropské komise v Lucemburku. Od roku 2007 vyučuje v ÚTRL a působí zde jako garant německého oddělení. Dále se zabývá překladatelskou a poradenskou činností. Je členem Výkonného výboru Jednoty tlumočnicků a překladatelů ČR a členem Rady sítě univerzit European Master's in Translation pod patronací Evropské komise.

ANOTACE SYMPOZIÍ

KVALITA ŽIVOTA / FILOSOFIE DOBRÉHO ŽIVOTA

David Černý, garant, Ústav státu a práva AV ČR, Praha

Anotace: Co je to dobrý život, jaké faktory určují kontury dobrého života, díky čemu se náš život zlepšuje či zhoršuje, jaká je kvalita lidského života, to vše jsou fascinující otázky nejen samy o sobě. Mají také velmi důležité praktické využití. V lékařském prostředí hraje dobrý život důležitou roli prakticky ve všech oblastech, zvláště při rozhodování na konci života. Dobrý život – welfare – je však také zájmem politické a právní filosofie či etiky, která někdy přijímá doktrínu, že dobrý život a jediné ten poskytuje normativně relevantní fakta pro určení morální kvality lidského jednání.

Třebaže jsou filosofické teorie dobrého života důležitou součástí současného filosofického diskurzu, v českém prostředí se jim, až na malé výjimky, věnovala nepřiměřeně malá pozornost. Tématem tohoto sympozia, garantovaného Ústavem státu a práva AV ČR, je tento nedostatek napravit a přispět k tomu, aby se problém welfare a jeho významu v různých oblastech lidského poznání a jednání dostal do popředí.

David Černý vystudoval Filosofickou fakultu Pontifikální univerzity T. Akvinského v Římě, doktorát získal na 1. lékařské fakultě UK Praha. Nyní působí v Ústavu státu a práva Akademie věd, zabývá se analytickou filozofií náboženství a označuje se za filozofického teistu. V současné době pracuje na projektu Současná etika a Svoboda vůle a odpovědnost. Je členem redakční rady v Časopisu zdravotnického práva a bioetiky a rovněž externí člen redakční rady časopisu Divus Thomas, Itálie. Vědu dále popularizuje např. v Lidových novinách, týdeníku Reflex, v televizi i rozhlasu.

HĹADANIE KVALITY RODIČOVSTIEV

Miroslav Popper, garant, Ústav výskumu sociálnej komunikácie, SAV, Bratislava

Anotace: Cieľom sympózia je ilustrovať, ako sú v odborných a vedeckých diskurzoch reprezentované jednotlivé typy rodičovstiev (tradičné, kohabitácie, jednorodičovstvá, homosexuálne, náhradné)? Aká je rola otca a matky? Aká je pozícia dieťaťa? Čo sa považuje za vhodné prostredie pre dieťa a ako sa jednotlivé diskurzy podieľajú na tvorbe sociálnych noriem o rodičovstvách? Ako majú rodičia v jednotlivých formách rodičovstiev zabezpečiť kvalitnú výchovu dieťaťa?

Sympóziu je súčasťou riešenia projektu VEGA č. 2/0027/17

Miroslav Popper je vedeckým pracovníkom Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV v Bratislave. Zároveň pôsobí ako pedagóg na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave. Dlhodobo sa venuje témam sociálnych noriem a morálky, reprodukčného zdravia a rodinného spoložitia a problematike rôznych stigmatizovaných minorít. V ostatnom čase sa tiež zaoberá etickými súvislosťami spojenými s vylepšovaním človeka, transhumanizmom a posthumanizmom v kontexte koncepcie liminality, ktorá sa zameriava na fázy prechodu medzi známymi a neznámymi stavmi.

Seznam abstraktů QAK 2019

(Seřazeno abecedně dle příjmení prvního autora)

Kvalitní výuka = úspěšný student?

Ingrid Čejková, Klára Harvánková, Masarykova univerzita, Filozofická fakulta

Rámec rozvoje vysokého školství zdůrazňuje nutnost reakce univerzit na specifika současné generace studentů. Jedním z nich jsou například častější odchody studentů ze studia zapříčiněné studijní neúspěšností. Současné výzkumy ukazují, že za tímto trendem nestojí pouze masifikace vysokého školství a nižší studijní předpoklady uchazečů, ale že jedním z významných faktorů je i studentské hodnocení kvality vysokoškolské výuky. Vysokoškolští učitelé však s porovnáním s učiteli na nižších stupních vzdělávání nemusí disponovat žádným pedagogickým vzděláním. Realizace kvalitní výuky se tak pro ně stává výrazně složitější. V našem příspěvku bychom chtěly představit výsledky výzkumu z oblasti podpory vzdělávání VŠ učitelů ve vztahu ke zvýšení kvality výuky a možnému snížení studijní neúspěšnosti.

The Framework for Higher Education Development points out the the specifics of the present generation of students. One of them is students' dropout from their studies. Current research shows that this trend is not caused by a massification of higher education and lower student requirement, but one of the important factors is the student's assessment of the quality of teaching. However, university teachers may not have any pedagogical training to compare with teachers at lower levels of education. Realization of quality teaching becomes so much more difficult for them. In our contribution, we would like to present the results of research in the area of support for the university teachers in relation to the increase of the quality of teaching and the possible reduction of study failure.

Grantová podpora: OPVV MUNI 4.0

.....

Teorie dobrého života

David Černý, Ústav translatologie, Filozofická fakulta Univerzita Karlova Praha

Teorie dobrého života jsou dnes centrem filosofického zkoumání. Za jakých podmínek je náš život dobrý, zlepšuje se, či zhoršuje, hraje důležitou roli v mnoha oblastech lidského zkoumání, od teorie hodnot přes etiku až po medicínu, např. v kontextu diskuse o eutanazii, kvalitě života v závěru života či ukončování léčby. Ve svém příspěvku se pokusím vyrovnat s námitkami, které proti teoriím dobrého života byly v poslední době vznesené, především proti námitce, že pojem dobrého života je kontextově závislý a není možné ho adekvátně zachytit v rámci jedné teorie.

Theories of welfare are at the center of philosophical exploration. The question "under what condition is our life good, improves or worsens", plays an important role in many areas of human exploration, from theory of values, through ethics to medicine, e.g. in the context of discussions about euthanasia, quality of life at the end of life or termination of treatment. In my contribution, I will try to counter the objections that recently have been raised against the theories of welfare, especially against the idea that the notion of welfare is contextually dependent and cannot be adequately captured within a single theory.

Grantová podpora: TL02000360 Rozhodování o zdravotní péči v závěru života

.....

Je respekt k „autentickému rozhodnutí“ pacienta nutnou podmínkou pro kvalitní rozhodování medicínského personálu?

Adam Doležal, Ústav státu a práva AV ČR, Praha

V současných teoriích bioetiky se objevuje názor, že mezi nutné podmínky správného vztahu mezi lékařem a pacientem, kterou má odrážet institut informovaného souhlasu, patří i respekt k autentickému rozhodnutí pacienta. Ačkoliv se taková úvaha zdá být intuitivně správná, vyvolává řadu kontroverzí. Předně, podobně jako je tomu u autonomie, autenticita má mnoho významů a není jednoznačně definovaná. Co vlastně míníme slovy autentické rozhodnutí? Příspěvek se pokusí nastínit jeden z možných přístupů k autenticitě. Po tomto definičním ukotvení bude řečeno, že ačkoliv respekt k autenticitě nemůže být nutnou ani postačující podmínkou pro validní informovaný souhlas, bylo by vhodné, aby takové rozhodování bylo zahrnuto do úvah o správném postupu léčby.

Hledání kvality v diskusi o Istanbulské úmluvě

Jitka Fialová, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

V Česku se nyní vede celospolečenská diskuse o ratifikaci tzv. Istanbulské úmluvy (IÚ). Diskuse je plná čísel, která ale při bližší analýze a v porovnání s policejními statistikami a zkušenostmi různých znalců ukáží, že českým specifíkem je předně obrovská diskriminace mužů.

Metodika: Kontinuální rešeršní strategie realizovaná v období červen 2017 až prosinec 2018, kdy byly analyzovány dostupné právní dokumenty, vyjádření několika desítek odborníků, policejní statistiky, statistiky neziskových organizací a byla provedena mediální analýza v porovnání s odbornou literaturou.

Závěr: Doporučuje se neratifikovat, případně se inspirovat přístupem Chorvatska, které odmítlo zasahování IÚ do rodinného práva.

There is currently led a nationwide debate on the ratification of the so-called Istanbul Convention (IC) in the Czech Republic. The discussion is full of numbers. After a closer analysis and compared to police statistics and the experience of various experts, you can discover that Czechs primarily have a problem with discrimination against men.

Method: A continuous research strategy conducted between June 2017 and Dec. 2018. Analysis implemented: available legal documents, statements of dozens of experts, police and NGOs statistics. Also, a media analysis was carried out.

Conclusion: It is advisable not to ratify IC or get inspiration in Croatia's approach, which has rejected the interference of IC into family law.

Reprezentácie gej a lesbických rodičovstiev

Jana Fúsková, Ústav výskumu sociálnej komunikácie – Slovenská akadémia vied

Ako v západných kultúrach tak i na Slovensku dochádza dlhodobo k poklesu tradičných (teda manželských) foriem rodičovstva a spolunažívania. Tieto formy sú nahrádzané alternatívami partnerského spolužitia a rodičovstva. V rámci výskumného projektu sa pokúšame o reflexiu jednotlivých foriem rodičovstva, ktoré majú rastúci podiel na celkovej štruktúre rodičovstiev, nielen ich zmapovaním, ale i identifikáciou potenciálov a bariér pre plnohodnotné napĺňanie rodičovstva v jeho alternatívnych podobách. V rámci prednášky predstavíme priebežné výsledky prvej fázy mapovania rodičovstva na Slovensku, ktorá prebieha vo forme analýz dominantných diskurzov v práve, odbornej literatúre, populárnej literatúre a laickej komunikácii (analýza diskusií na sociálnych médiách).

As in Western cultures also in Slovakia there is a long-term decline in traditional (ie marital) forms of parenthood and cohabitation. These forms are replaced by alternatives to partnership and parenthood. As

part of the research project, we are attempting to reflect on the different forms of parenthood, which have a growing share in the overall structure of parenthood, not only by mapping them, but also by identifying the potential and barriers to full fulfillment of parenthood in its alternative forms. In the framework of the lecture, we will present the results of the first phase of parental mapping in Slovakia, which is carried out in the form of analysis of dominant discourses in law, scientific literature, popular literature and social communication (analysis of the new media).

Grantová podpora: Projekt „Tradičné a alternatívne rodičovstvá 21. storočia: motivácie, dilemy a konzekvencie“ financovaným Vedeckou grantovou agentúrou MŠVVaŠ SR a SAV

.....

Dieťa v náhradnej starostlivosti: najlepší záujem vzťahovej väzby

Lucia Hargašová, Ivan Lukšík, Ústav výskumu sociálnej komunikácie, SAV

V príspevku analyzujeme, ktoré vedecké a odborné koncepty vytvárajú podmienky pre prax náhradného rodičovstva a ako sú preberané a uplatňované jeho aktérmi. Zameriavame sa na koncepty vzťahovej väzby, starostlivosti a výchovy, ktoré sú v centre odborných diskurzov a reprezentácií náhradného rodičovstva. Na základe diskurzívnej analýzy odborných textov, analýzy internetových diskusií a výpovedí vychovávateľov a profesionálnych rodičov skúmame pozíciu náhradných rodičov a ich vzťah k deťom. Výsledky naznačujú istý rozpor medzi odbornou normativitou a praxou náhradnej starostlivosti vo vzťahu náhradný rodič–dieťa. Výsledky sú diskutované vzhľadom k iným modelom náhradnej starostlivosti, než je uplatňovaný na Slovensku.

In the presentation we analyse the scientific and expert concepts underpinning the conditions of substitute care practice and the way the concepts are adopted by substitute parents. We focus on concepts of attachment theory, care and education, that prevail in the center of professional discourse and in representations of substitute parenthood. Based on discourse analysis of scholarly publications, analysis of website comments and responses from substitute parents, we define positions of substitute parents and their relationship with children in care. Findings suggest a certain discrepancy between professional normativity and substitute care practice in terms of parent–child relationship. Results are discussed using different models of substitute care applied outside Slovakia.

Grantová podpora: VEGA č. 2/0027/17 „Tradičné a alternatívne rodičovstvá 21. storočia: motivácie, dilemy a konzekvencie“

.....

Kvalita rodičovstvá u žadateľů o náhradní mateřství z pohledu právníka

Ivana Honzová, AK PRUDIL a spol., s.r.o.

Zájem o náhradní mateřství celosvětově prudce roste. Důvodem je nejen zvyšující se úspěšnost léčby závažných onemocnění u mladých lidí (takže mají dobré perspektivy pro rodičovství) a odkládání rodičovství do věku biologicky nepříznivého, ale rovněž i snazší přístup k metodám asistované reprodukce. V současnosti projevují zájem o asistovanou reprodukci i osoby mimo čistě medicínskou definici neplodnosti. V ČR umožňují centra asistované reprodukce procedury zpravidla jen žadatelům a náhradním matkám, kteří se prokážou dokladem, že absolvovali odbornou konzultaci u právníka. Příspěvek shrnuje naše desetileté zkušenosti s touto klientelou, orientován bude především na rozdílnou kvalitu rodičovství u žadatelů.

Interest in surrogate motherhood is rising worldwide. The reason is not only increasing of the success of treatment of serious illnesses of young people (so they have good perspective for parenthood) and postponing parenthood to a biologically disadvantaged age, but also easier access to assisted reproduction methods. Currently, there are also individuals who are interested in assisted reproduction, although they

are not medically considered to be infertile. In the Czech Republic, assisted reproduction centres usually only provide services to the applicants and surrogate mothers who have a certificate about a consultation with a lawyer. The paper summarizes our ten year's experience with these clients, focusing primarily on the differences in the parenting qualities of the applicants.

Grantová podpora: GAČR 17-07753S „Surrogate motherhood in the Czech Republic: legal, psychosocial and ethical analysis“

Aspekty bilingvismu v praxi

Eva Hovorková, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Inkluze – v poslední době velmi diskutovaný problém, ale jak vlastně chápeme pojem inkluze? Inkluze v latině znamená přijetí, v inkluzivní pedagogice je tento pojem chápán jako „akceptace rozmanitosti“. V českém školství je inkluze chápána především jako pokus začlenit do vyučování žáky, kteří se nějakým způsobem liší v kognitivní, emocionální nebo behaviorální oblasti. Mnohem méně pozornosti je věnováno tomu, jak začlenit do vyučování žáky s odlišným jazykem a kulturou. Jak si čeští učitelé poradí, když mají ve třídě žáka s odlišnou mateřštinou?

Inclusion – it is recently frequently discussed issue. How do we understand term “inclusion”? Originally (from Latin), it means acceptation, in the field of inclusive pedagogy it is understood as “an acceptation of diversity”. In education in the Czech Republic the inclusion is understood first of all as an attempt to involve the pupils who are a title disabled in cognitive, emotional or behavioral area. On the other hand the issue how to involve pupils with different mother tongue to the school lessons is being neglected. Are the Czech teachers able to deal with the pupils with different mother tongue?

Kvalita jako figuralita: o jedné (okrajové) možnosti, jak zkoumat kvalitativně

Vladimír Chrz, Psychologický ústav AV ČR

Kvalitativní výzkum často postupuje cestou kombinatoriky tematických kategorií, čímž se podstatně míjí s tím, jak nám naše zkušenost dává význam. Příspěvek vychází z předpokladu, že naše zkušenost dostává význam skrze svoji charakteristickou „figuralitu“, tj. skrze „jakost“ svého utváření. Kvalita je takto chápána z hlediska toho, jakým způsobem, („jako co“) je utvářena naše zkušenost. Kvalitativní výzkum se zaměřuje na figury zkušenosti (metafory, příběhy, žánry, styly). Je definován figurální význam, který je nesen (přenášen) prostřednictvím (kvazi)smyslově vnímatelných figur. Zkoumání takovýchto figur spočívá v nahlédnutí, vyhmátnutí podstatného významu v (kvazi)smyslově vnímatelném aspektu zkušenosti. Toto je ilustrováno na příkladech z několika výzkumů.

Qualitative research often progresses using the way of combinatorics of thematic categories. This fundamentally misses the point of how experience gives meaning to us. Our contribution works on the assumption that our experience gains meaning through its characteristic “figurality” or some “quails” of its forming. Quality is thus understood from the viewpoint of the way our experience is formed. Qualitative research focuses on figures of experience (metaphors, stories, genres, styles). The figurative meaning is defined and carried (transferred) by means of quasi-sensually perceivable figures. Studying of such figures means to catch or capture the fundamental meaning in (quasi) sensually perceptible aspect of the experience. This is illustrated by examples from several studies.

Grantová podpora: GAČR 17-02634S

Šťastie a ťažkosti pri jeho výskume

Nikola Kallová, Ústav sociálnej komunikácie SAV

Je ťažké uveriť, že termín tak prostý, bežný, dokonca pozitívny, ako je „šťastie“, dokáže páchať tak veľa škôd v komunikácii, porozumení, a tým aj vo výskume. Uchopiť či operacionalizovať šťastie sa ukazuje ako príliš náročné predsavzatie.

V príspevku sa zameriame na identifikáciu viacerých „problémov šťastia“, ktoré stoja na lingvistických ťažkostiach, a to problém definície a interpretácie, oboznámime sa s ťažkosťami pluralitného charakteru teórie šťastia a taktiež s metodologickými ťažkosťami merania a analýz stojacimi na probléme mnohosti škál a niekoľkých biasov.

Ukážeme si, ako sa tieto problémy spájajú v bode nemožnosti alebo neschopnosti identifikácie esenciálnej kvality šťastia, a ponúkneme riešenie formou inkluzívneho pojmu podporeného metaanalýzou.

It is hard to believe that such a simple, common and positive term such as happiness can do so much damage to communication, understanding and thus to research. Conceptualizing/operationalising happiness turns out to be a complicated mission.

The speech will be focused on identifying various “happiness problems”, based on: linguistic difficulties (definition and interpretation issues), difficulties with the plurality of happiness theories as well as the methodological difficulties with measurements and analyzes which occur due to scale and bias multiplicity. A view of a juncture of these problems, which we claim to be an impossibility/incapability to identify essential quality of happiness will be introduced and an inclusive term and metaanalysis to offer a solution will be engaged.

Grantová podpora: Doktorandský fond

Kvalitatívni metodologie a zkoumání spokojenosti v partnerských vztazích

Zuzana Kalousová, Univerzita Karlova

Jakou roli hraje kvalitativní metodologie v oblasti zkoumání spokojenosti v partnerských vztazích? To je otázka, kterou se budu ve své přednášce zabírat. V oblasti zkoumání manželských vztahů má dlouhou tradici linie kvantitativního přístupu. Vědci hledali a nacházeli faktory přispívající rozpadu partnerských svazků s nadějí, že vyvarování se těchto faktorů pomůže zachránit mnohá manželství. V poslední době narůstá snaha podívat se na problematiku z druhé strany a využít nástroje kvalitativní metodologie k pochopení, co činí spokojené páry spokojenými. V rámci své přednášky nejprve porovnam oba metodologické přístupy v této oblasti. Dále budu prezentovat výsledky kvalitativní studie zkoumající české spokojené páry. Tyto výsledky nakonec porovnam se zjištěními v podobných zahraničních výzkumech.

What role does the qualitative methodology play in the research of the satisfaction in romantic relationships? This is the question I will pursue in my speech. In the field of marital research, a quantitative approach has a long tradition. The scientists were seeking and finding the factors that contribute to the dissolution of marriages with a hope that avoiding them may help save many relationships. Lately, there has been an effort to look at the topic from the other side and try to understand, using the qualitative methodology, what makes happy couples happy. I will compare the two approaches and present the results of a qualitative research conducted in the Czech Republic. These outcomes will be compared with the results of similar foreign studies.

Grantová podpora: Univerzita Karlova

Jak se hrají EEG neurofeedback hry?

Cyril Kaplan, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Katedra psychologie

Většinu výzkumu na poli EEG neurofeedbacku (NF) tvoří experimentální studie. Samotný prožitek hraní NF her bývá výzkumníky v podstatě opomíjen. Naše 3 navazující studie (celkem 54 sezení, $n = 17$) proto byly zaměřeny právě na subjektivní prožitek procesu hry NF her.

Na NF sezení navazoval polostrukturovaný rozhovor – zajímalo nás, co hráč během sezení prožívá, jakým způsobem se vztahuje ke hře, jaké strategie ovládní hry volí a jakým způsobem vyhodnocuje jejich účinnost. Z celé řady motivů jsme vybrali všechny úryvky rozhovorů, kde hráči a hráčky popisovali konkrétní mentální činnost, kterou se snažili ovlivnit podobu hry. Za použití nástrojů tematické analýzy jsme příbuzné strategie seskupili do vyšších celků, které tak vytváří mapu různých herních strategií – prožitků interakce s NF hrou.

The majority of research in the EEG neurofeedback (NF) area is formed by experimental studies. The subjective experience of playing the NF game is a marginal topic. Our three studies (in total 54 NF sessions with 17 subjects) were therefore designed to take a look at diverse subjective experiences with the NF games.

Post-session interviews targeted the contents of players' minds while playing NF games, the experienced relationship of the player and the games, or the distinct strategies employed to play. Those interview pieces referring directly to a specific act performed in order to get control over the game were subjected to thematic analysis. Similar motives were grouped under common high order terms – these themes provide us with a map of distinct NF game strategies and techniques.

Grantová podpora: SVV FFUK

Kvalitativný výskum ranej reči detí v slovenčine

Jana Kesselová, Filozofická fakulta, Prešovská univerzita

Štúdia predstavuje jednu z metód kvalitatívneho výskumu – longitudinálnu prípadovú štúdiu. Uvažuje sa o jej prednostiach (autentickosť interakcie, kontextová začlenenosť dát, deskripcia reči založená na jazykových dôkazoch) i limitoch (nereprezentatívnosť, nemožnosť odlíšiť centrálnu javy od idiolektu dieťaťa). Východisko hľadáme v komplementarite kvalitatívnej metódy s kvantitatívnou: a) „kvantita je stupeň rozvoja určitých kvalitatívnych vlastností objektu“ (Aristoteles); b) kvalitatívny výskum smeruje ku konštruovaniu hypotéz; kvantitatívny výskum má verifikačnú povahu. V empirickom výskume zisťujem, ako deti rozumejú/produkujú výrazy, ktorými referujú samy na seba a na partnera komunikácie. Opieram sa o dáta 3 detí do 3 rokov, výsledky dopĺňam údajmi od 1065 rodičov detí raného veku.

The paper represents one of the methods of qualitative research – longitudinal case study. Its advantages (authenticity, description of the speech based on linguistic evidence) and its limits (unrepresentativeness, impossibility to distinguish central features from the child's idiolect). I search for the solution in complementarity of qualitative and quantitative methods: a) “quantity is a degree of development of specific features of the object” (Aristoteles); b) qualitative research is directed at forming of hypotheses; quantitative research is of verifying nature. In empirical research I investigate, how the children understand/produce expressions, by which they refer to themselves/addressee (data of 3 children up to the age of 3 years). I complete the results with data by 1065 parents of children.

Grantová podpora: VEGA 1/0099/16

Alternativní či „non-standard“ formy rodičovství v kontextu asistované reprodukce

Hana Konečná, Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta

Významným tématem posledních desetiletí jsou alternativní či nestandardní formy rodičovství, tedy rodiny, které netvoří žena, muž a jejich dítě či děti. Pozornost sociologů, psychologů, pediatrů, ale i politologů, demografů, právníků, sociálních pracovníků či feministek a LGBTI skupin je zaměřena především na kvalitu života dítěte vyrůstajícího v takové rodině. Stranou zájmu ale zůstávají cesty, jak se do této rodinné formace dítě dostane. Reprodukční technologie za poslední půlstoletí sice udělaly neuvěřitelný pokrok, nicméně vývoj umělého gametu, případně dělohy, je teprve v počátcích. Ke vzniku dítěte je stále ještě nutná žena a muž, tedy vajíčko, spermie a děloha. Příspěvek popíše psychosociální, etickou a právní problematiku spojenou s využíváním reprodukčních technologií.

An important topic of the last decade are non-standard forms of parenthood. The attention of sociologists, psychologists, pediatricians, political scientists, demographers, lawyers, social workers, feminists and LGBTI groups focuses primarily on the quality of life of a child growing up in such a family. The out of interest, however, remains the way for the child to get into this family formation. Reproduction technologies have made incredible advances in the last half-century, however, the development of artificial gamet or uterus is only in the beginning. A woman and a man, that is, an egg, a sperm and a uterus, are still needed. The paper describes psychosocial, ethical and legal issues related to this topic.

Grantová podpora: GAČR 17-07753S „Surrogate motherhood in the Czech Republic: legal, psychosocial and ethical analysis“

.....

Kvalita nekvality – chyby v dětském vyprávění

Jan Krása, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta

Příspěvek předloží výsledky výzkumu chyb v dětském vyprávění pohádky O Červené karkulce. Charakter chyb svědčí o tom, jak některé narativní jevy zatěžují naši pracovní paměť při své verbalizaci. Vzorek čítá 100 respondentů. Výsledky výzkumu chyb budou srovnány s předcházejícím výzkumem „pozitivních“ vlastností těchto příběhů (počet anafor určitého druhu, přídavných jmen, kognitivních sloves a přímé řeči). Prostor bude věnován i modelu narativní pracovní paměti, který vidí subsystém fonologické smyčky (Baddeley, 2012), nejen jako prostor pro 7 ± 2 objektů (slabik, čísel, písmen, slov apod.), ale také jako prostor pro cca 7 ± 2 syntaktických pozic a také jako prostor s pravděpodobně 7 ± 2 pozicemi tvořícími diskurzivní (narativní) prostor.

The paper will present the results of a research of errors in the children's storytelling (in Red Riding Hood fairy tale). The nature of mistakes indicates how some narrative phenomena burden our working memory during verbalization. The sample counts 100 respondents. The results of error research will be compared with the previous research of the "positive" characteristics of the same stories anaphors, adjectives, cognitive verbs and direct speech). The space will be granted to the narrative working memory model, which sees the phonological loop subsystem (Baddeley, 2012), not only as a space for 7 ± 2 objects (syllables, numbers, letters, words etc.), but also as a space for 7 ± 2 syntactic positions and also the positions constructing the discursive (narrative) space.

.....

Základem kvality výzkumu je uvědomění si významu použitých pojmů v daném kontextu: Příklad výzkumů na základě lexikální hypotézy

Václav Linkov, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

Lexikální hypotéza říká, že osobnost člověka se odráží v jazyce. Výzkumníci proto zkoumali, jak je člověk hodnocen použitými slovy v angličtině, poté tuto metodu převzali korejští a čeští výzkumníci. Při převzetí metody si neuvědomili, že v korejštině a v češtině nemá „odraz osobnosti v jazyce“ stejný význam. V angličtině se (možná) postoj ke člověku odráží v použitých slovech, v korejštině obsahuje každá věta gramatickou strukturu odrážející vztah/postoj k adresátovi, gramatické struktury odrážející chování adresáta se mohou vyskytnout i v češtině. Výzkumníci došli k závěru, že oba jazyky odrážejí osobnost podobně, ve skutečnosti tomu tak zřejmě není. Klíčem ke kvalitnějšímu výzkumu je zde pochopení významu klíčových pojmů (slovo, gramatika, odraz osobnosti) v daném kulturním kontextu.

Lexical hypothesis says that human personality is mirrored in language. Researchers studied how is a person evaluated by words used in English, this method was borrowed by Korean/Czech researchers. While borrowing the method they didn't realize that the meaning of "mirroring of personality in a language" differs in Korean/Czech. The attitude towards a person in English is (maybe) mirrored in used words, but every Korean sentence contains a grammar structure mirroring relationship/attitude towards the addressee, such grammar could be used also in Czech. Researchers concluded that both languages mirror personality similarly, but reality is probably different. Understanding of key terms (word, grammar, personality mirroring) in a given cultural context is a key to better quality of research.

Grantová podpora: CZ.1.05/2.1.00/03.0064, LO1610

.....

Chybějící teoretické zdůvodnění číselných metod v psychologii: Cesta k lepšímu výzkumu?

Václav Linkov, Centrum dopravního výzkumu, v. v. i.

Psychologie při matematizaci svých fenoménů používá (téměř) jenom čísla. Pro tento přístup ovšem nemá žádné teoretické zdůvodnění – desítky let probíhající diskuse v časopise *Theory & Psychology* obsahuje jediný relevantní argument, proč psychologii matematizovat pomocí čísel: že to takto (nějak) funguje. Tento argument ovšem nevylučuje, že matematizace používající jiné z nekonečně mnoha možných matematických objektů nemohou být lepší. Možností, jak zlepšit kvalitu psychologického výzkumu, je přejít od Wilsonova matematického oportunismu – kdy výzkumník hledá, jak příslušnou matematickou metodu použít v psychologii, k matematickému optimismu – kdy výzkumník nejprve přesně popíše objekt svého výzkumu a pak teprve hledá matematický objekt, který by jej mohl reprezentovat.

When psychology makes mathematization of its phenomena, it uses (nearly) only numbers. However, there is no theoretical justification for this approach – discussion in journal *Theory & Psychology* contains only one relevant argument why numbers should be used as mathematical representation in psychology: that it (somehow) works. This argument does not exclude the possibility that some of infinity of mathematical objects cannot be better. This brings possibility how to enhance quality of psychological research: stop practicing Wilson's mathematical opportunism – when researcher looks for usage of some mathematical method, and move to mathematical optimism – first thoroughly describe object of the research and then look for mathematical object, which could be used as a representation of it.

.....

Reprezentácia rodičovstva v kresťanských textoch na Slovensku

Ivan Lukšík, Dagmar Marková, Ústav výskumu sociálnej komunikácie SAV

Vymedzenia manželstva, rodiny a rodičovstva je predmetmi mocenského boja ideových a záujmových skupín. Konzervatívni kresťanský orientovaní autori vystupujú na obranu tradičného poriadku, resp. na jeho znovunastolenie. Upravená diskurzívna analýza (podľa C. Willigovej) vplyvných kresťanských textov ukázala, že do reprezentácií pozícií jednotlivých aktérov v rodičovstve výrazne vstupuje predstava Boha, rodičia sú sprostredkovateľmi jeho vôle, resp. predobrazu jeho lásky. Rodičovstvo je viacnásobne odobrované, resp. posvätené (manželstvom, preukázanie vytrvalej viery, kresťanskej lásky apod.). V praktických činnostiach rodičovstva sú vyžadované odpúšťanie, obeta, láska. Výsledky sú diskutované v súvislosti so zmenami v inštitucionalizácii rodičovstva a ideologizáciou verejného diskurzu.

Grantová podpora: VEGA, č. 2/0027/17 „Tradičné a alternatívne rodičovstvá v 21. storočí: motivácie, dilemy a konzekvencie“

Hľadanie dôveryhodnej histórie kvalitatívneho výskumu: „The making of“

Radomír Masaryk, Ústav aplikovanej psychológie, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, Univerzita Komenského

Príspevok sa odvíja od recenzie iného článku, ktorý históriu psychologického výskumu v našej krajine odbavil slovami „má malú alebo žiadnu tradíciu“. Náš tím sa v reakcii rozhodol sformulovať vlastný text. Narazili sme na rôzne nečakané prekážky, ktoré vyvstali pri písaní a ktoré popíšeme v tomto príspevku. Príspevok bude niečo ako film o filme, „the making of“. Prinesie zamyslenie sa nad možnosťami, obmedzeniami a nástrahami konštruovania a rekonštruovania histórie vedeckej tradície, konkrétne histórie kvalitatívneho psychologického výskumu v Čechách a na Slovensku. Zároveň sa zamýšľa nad potrebou takúto históriu písať. Lebo ak históriu tradície kvalitatívneho výskumu u nás nenapíšeme my, napíšu ju iní, a odbavia to slovami „má malú alebo žiadnu tradíciu“.

The whole story started when reviewing a paper that summarized the history of psychology research in our country using the expression “it has little or no tradition”. In reaction to this our team decided to write our own paper. We encountered several obstacles that came up in the process; we will describe them in our presentation. We will discuss various possibilities, limits, and perils of constructing and reconstructing the history of a scientific tradition, namely the history of the qualitative research in psychology in the Czech and Slovak Republics. The paper also discusses the need to write up such history. Because if we do not come up and write our history ourselves, others may do it, reducing it to the phrase “it has little or no tradition”.

Grantová podpora: VEGA 1/0641/19

Představa Boha u věřících silně ztotožněných s katolickou církví

Pavel Moravec, Alena Slezáčková, Psychologický ústav, Masarykova univerzita

Cílem příspěvku je představit kvalitativní výzkum, který se zabýval otázkou, jak si věřící silně ztotožnění s katolickou církví představují Boha. Z odpovědí 54 respondentů bylo metodou zakotvené teorie vytvořeno několik společných kategorií. Nejvíce se vyskytovaly kategorie Biblické nebo věroučné formulace, Vnímání vztahu s Bohem na osobní rovině a Obtížnost si Boha představit. Poté byly analyzovány odpovědi tvořené jednou větou a odpovědi, kde respondenti uváděli, že je Boha obtížné poznat, avšak žádné společné prvky v odpovědích nalezeny nebyly. Představa Boha pravděpodobně více souvisí s životním příběhem jedince a její zkoumání se jeví jako vhodnější např. v rámci dlouhodobější psychoterapie.

The aim of this study is to present qualitative research how the believers strong associated to Catholic Church imagine God. Answers of 54 respondents were analyzed by the Grounded theory. Some common categories were created. Most frequented categories were Biblical or doctrinal formulations, Perceiving the personal relationship to God and Difficulty to imagine God. Then answers by one short sentence and answers of perceiving difficulties of imaginations of God were analyzed, but no common elements in the answers were founded. God's imagination probably relates more on one's life span. The research of God's imagination seems better e.g. by long psychotherapy.

Využití kvalitativního výzkumu v rámci zmapování sociálního vyloučení seniorů žijících v domácím prostředí v ČR

Lenka Motlová, Renata Švestková, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Cílem příspěvku je popsat možnosti využití kvalitativního výzkumu u seniorů 65+ žijících v domácím prostředí v ČR v kontextu sociálního vyloučení. Vzhledem k demografickému stárnutí populace je sociální vyloučení aktuálním tématem, které může nabývat různé druhy a formy (prostorové; ekonomické; kulturní, sociální i politické vyloučení a symbolické vyloučení). Autorky se v příspěvku zaměří na metody a techniky, výhody a nevýhody kvalitativní výzkumné strategie v rámci identifikování forem, příčin a důsledků sociálního vyloučení u cílové skupiny seniorů 65+, kteří žijí v domácím prostředí.

The aim of the paper is to describe the possibilities of using qualitative research in seniors 65+ living in home environment in the context of social exclusion in the Czech Republic. Given the demographic aging of the population, social exclusion is a actual topic that can take on different types and forms (spatial, economic, cultural, social and political exclusion and symbolic exclusion). The authors will focus on methods and techniques, advantages and disadvantages of qualitative research strategy in identifying the forms, causes and consequences of social exclusion in the target group of 65+ seniors living in the home environment.

Grantová podpora: COST LTC 18066 „Sociální vyloučení u seniorů žijících v domácím prostředí v České republice“ podpořeného MŠMT ČR v rámci Inter-Excellence, podprogramu Inter COST

Kvalitativní výzkum v metodologii vědeckého zkoumání hudby

Klára Hedvika Mühlová, Masarykova univerzita

Hudba jako fenomén prostupující napříč všemi kulturami, epochami i fázemi rozvoje civilizace přitahuje pozornost již od nejranějších etap vývoje vědy. Současné přístupy a modely, jdoucí jak po hlubinné podstatě významu hudby pro člověka, tak i konkrétněji, vnějškově orientované badatelské pozice, vztahující se k dějinné epoše, kultuře, stylu, či areálu; pokládají otázku volby výzkumné strategie, a hodnocení kvality výzkumu, za zásadní momenty, konstituující samotný vědecký charakter prováděného zkoumání.

Příspěvek se pokusí postihnout základní problémy určování výzkumné strategie ve vědách, které přicházejí s hudbou do kontaktu, a nastíní možnosti, které kvalitativní přístup nabízí pro řešení výzkumných dilemat a problémů daných abstraktním, unikavým charakterem hudby, a jejího sdělení.

Music, as a phenomenon going across all cultures, epochs, and phases of civilization development, attracts the attention of scientists from the earliest stages of science development. Current approaches and models, asking about the meaning of music for the human, but also more outwardly oriented research positions, related to the historical epoch, culture, style or area; consider the choice of research strategy and the quality of research as essential moments, constituting the scientific nature of the research conducted.

The paper outlines basic shapes of research strategy choice in the sciences concerning music as their research problem, and shows possibilities that a qualitative approach offers to solve selected dilemmas and problems given by the abstract nature of music.

Grantová podpora: Interní grantová podpora Masarykovy univerzity

---

Didaktická případová studie jako způsob ověřování kvality výuky psychologie

Alena Nohavová, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, katedra pedagogiky a psychologie

Náročnost hodnocení vzdělávací kvality výuky psychologie je daná tím, že by měla sledovat získané poznatky i jejich osobní přínos u každého studenta, včetně aplikace do běžného života. Tyto aspekty výuky jsou obecně považované za tzv. slepé skvrny ve výzkumu (srov. Najvar, 2017; Rodová & Slavík, 2018). Přednáška je zaměřená na možnosti zkoumání procesu výuky a obsahové transformace pomocí tzv. didaktické případové studie, která je postavená na kvalitativní analýze v pojetí tzv. metodiky 3A (Janík et al., 2013 ad.). A dále sleduje možnosti obsahové transformace ve výuce psychologie pomocí metody tzv. síťové analýzy (srov. Bruun & Evans, 2018).

It is difficult to evaluate the education quality of psychology teaching because it should monitor knowledge gained and personal benefit for each student, including its application in everyday life. These aspects of teaching are generally considered to be so-called blind spots in research (Najvar, 2017; Rodová & Slavík, 2018).

This lecture focuses on methods of studying the process of teaching and content transformation using a didactic case study, which is based on qualitative analysis in the so-called 3A procedure (Janík et al., 2013). It also monitors the possibilities of content transformation in the teaching of psychology using the method of network analysis (Bruun & Evans, 2018).

Grantová podpora: GA JU 130/2016/S „Podpora a perspektivní rozvoj funkční gramotnosti ve školní praxi a v učitelském vzdělávání“

Dialogické jednání s vnitřním partnerem: podpora rozvoje pedagogické kondice studentů učitelství

Josef Nota, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta

Na katedře pedagogiky a psychologie Jihočeské univerzity došlo k importování disciplíny „Dialogické jednání s vnitřním partnerem“ z katedry autorské tvorby a pedagogiky DAMU v Praze. Od té doby na PF JU běží intenzivní výzkum toho, jak budoucí pedagogové formulují své zkušenosti z tohoto typu přípravného studia do písemných sebereflexí.

V příspěvku budou analyzovány subjektivní významy nalezené ve zmíněných písemných formulacích.

The discipline Dialogical Acting with the Inner Partner was imported into the department of Pedagogy and Psychology of South Bohemian University from department of the Authorial Creation and Pedagogy of DAMU in Prague. Since that time, there is an intensive research of how the future pedagogues form their experience of this type of the preparatory study into written self-reflections. Subjective meanings found in the mentioned written formulations will be analyzed in the paper.

Křehkost lidského života a co s ní?

Jan Payne, 1. LF UK

Současná globální civilizace se odvíjí z paradigmatu řeckého a v jeho těžišti bylo tázání po tom, co je eudaimonia a které cesty k ní vedou. Ani kdysi nebyl na rozdíl jiných kultur žádný předem daný hotový návod k dobrému životu a stejně jsme na tom i my. Hlavní problém tkví v tom, co dělat s křehkostí osudu každého z nás. V čem vůbec křehkost spočívá a které jsou dva hlavní způsoby vyrovnávání se s ní? Tyto otázky jsou předmětem prezentace.

Contemporary global civilization is grounded on the paradigm of Greece while its gist is questioning about what eudaimonia is and which routes lead to it. Its past in contrast to other cultures rendered readymade instruction for a good life and we are alike off. The main problem regards the riddle what to do with fragility our life is exposed to. What after all fragility is and which are the main two means to cope with it? These questions are treated in the presentation.

Grantová podpora: Progres UK 1 LF ... Q 26-8

Kvalitný učiteľ a profesný štandard učiteľa

Jaroslav Pěnička, Katedra preprimární a primární pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

Skvalitniť edukačný proces a s ním spojené výsledky sú vysoko akcentovaným cieľom. Jedným z východísk skvalitňovania edukačného procesu je cesta profesionalizácie učiteľov prostredníctvom profesného rozvoja a s ním spojeným profesným štandardom. Motivácia učiteľov k aktívnej participácii v tomto systéme však nie je zaručená, pretože stanovené ciele sa z ich pohľadu vzdávajú od reality. Tento názor potvrdzujú aj výsledky šetrenia vo fokusových skupinách s učiteľmi v Čechách a na Slovensku. Na jednej strane učitelia veria, že existuje kvalitný učiteľ, na strane druhej spochybňujú, že štát dokáže určiť, kto ním je. Poukazujú na to, že ten, kto spĺňa formálne kritéria zo strany štátu, nemusí byť kvalitný učiteľ. Na mieste je otázka: „Predstavujú profesné štandardy príležitosť alebo riziko?“

Improving the educational process and its associated results are highly accentuated goals. One of the options for improving the educational process is the path of the professionalisation of teachers through professional development and the associated professional standards. The motivation of teachers to participate in the system is not guaranteed, as the goals set out of reality. This view is mentioned by the survey results in focus groups with teachers in the Czech and Slovak Republic. On the one hand, teachers believe there is a good teacher, on the other, they question the state that it can identify who it is. They point out that a person who meets formal criteria on the part of the state does not have to be a quality teacher. Do professional standards represent an opportunity or risk?

Grantová podpora: Výzkum byl podpořen Grantovou agenturou Univerzity Karlovy (projekt č. 1110716)

Mladí ignoranti alebo mladí aktívni občania a občianky?

Magdaléna Petrijánosová, Kristína Blažeková, ÚVSK SAV

V príspevku sa zameriavame na otázku, ako vyzerá občianska participácia online u skupín, pre ktoré nie je ľahké participovať v „offline“ svete. Naozaj sa znižuje prah pre aktivitu a otvárajú sa nové možnosti? V dlhodobom projekte sa venujeme rôznym takýmto skupinám (napr. sociálne vylúčená mládež a mladí dospelí, ženy na materskej, seniori a seniorky atď.), tu sa koncentrujeme na výsledky výskumnej sondy v súvislosti s konkrétnym vekom – 3 fokusových skupín – so žiakmi a žiačkami stredných škôl na západnom Slovensku. Zaujímali nás hlavne možnosti, formy a motivácie konania online, úroveň potrebných spôsobilostí a špecificky úloha nových/sociálnych médií.

In this paper we focus on the question how does civic participation online look in groups that have problems participating fully in the “offline” world. Is the threshold for activity really lowered and new possibilities opened? In an ongoing project we deal with different groups - socially excluded youth and young adults, women on maternity leave, seniors. Here we concentrate on results from a pilot – 3 focus groups with high school students from western Slovakia. We were interested mainly in opportunities, forms and motivations of/for online activities, level of needed skills and specifically the role of new/social media.

Grantová podpora: VEGA 2/0123/16

Tradičné a alternatívne rodičovstvá a kvalita života

Miroslav Popper, Ústav výskumu sociálnej komunikácie, SAV

Druhý demografický prechod, ktorý sa rozšíril do krajín strednej a východnej Európy v posledných dekádach 20. storočia, sa vyznačuje poklesom pôrodnosti a nárastom alternatívnych foriem rodičovstva. Cieľom príspevku je analyzovať súčasné prístupy zaoberajúce sa rodinnou štruktúrou a kvalitou života detí. Komparovať budeme tradičné (s manželstvom sa viažuce) formy rodičovstva s alternatívnymi formami rodičovstva (napr. kohabitácia, single rodičovstvo). Zameriame sa tiež na slovenský kontext a legislatívne ne/ukotvenie nemanželských rodín. V neposlednom rade preskúmame aj sociálne normy súvisiace s rodičovstvom a so zmenami jeho foriem. Zároveň je príspevok vstupnou témou do sympózia „Hľadanie kvality rodičovstiev“ a vytvorí podklad pre ďalšie referáty, ktoré odoznejú v rámci neho.

The second demographic transition spreading over Central and East Europe in the last decades of the 20th century, is characterized by a decline of birth rates and rise in alternative forms of parenthoods. The aim of the paper is to analyze contemporary approaches to family structure and child well-being. The traditional (bound to matrimony) with alternative forms of parenthoods (e.g. cohabitation, single mothers) will be compared. The focus will be as well on Slovak context and legislative un/regulation of non-marital families. Last but not least, social norms related to parenthood and changes in its forms will be discussed. At the same time, the paper is an introduction into the symposium “Searching of the quality of parenthoods” and will serve as a background for further papers.

Grantová podpora: VEGA 2/0027/17

Využití informačních technologií při výuce cizojazyčné odborné komunikace v nelékařských oborech

Vlastimila Ptáčnicková, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Příspěvek se zaměří na cizojazyčné vzdělávání, jednak v kontextu vývoje různých metodických přístupů, jednak s ohledem na současné potřeby jazykového vzdělávání v rámci mnohojazyčné a multikulturní Evropy. Pokusí se analyzovat přínos rozdílných metod oscilujících mezi gramaticko-překladovým a komunikativně zaměřeným pojetím ve vztahu ke kvalitě výsledných komunikačních dovedností studentů, s akcentem na odbornou komunikaci. V závěru budou představeny možnosti využití informačních technologií v cizojazyčné výuce studentů nelékařských oborů, založené na metodě blended learning.

This contribution will be focused on professional second-language teaching from the point of view of the development of various methodical approaches. It will consider the contemporary need of second-language education in the multilingual and multicultural Europe. It will try to analyze the positive sides of different methods which are focused on grammar and translation and communication. The methods respect the quality of students' resulting communicative skills, where professional communication is

emphasized. The contribution will be concluded with the presentation of the possibilities of using information technologies in second-language teaching in non-medical fields, which are based on a blended learning method.

Učitelské vyhoření – dotazník versus rozhovor

Irena Smetáčková, Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, katedra psychologie

Ve výzkumu syndromu vyhoření mezi vyučujícími na základních školách jsme použili smíšený design. Výzkum zahrnoval dotazníkové šetření ($n = 2394$) a sérii případových studií na 12 základních školách, kde vyučující vyplnili shodný dotazník a s některými pak byly realizovány rozhovory ($n = 59$). Dotazník zahrnoval Shirom–Melamedovu škálu vyhoření. Rozhovory se věnovaly tomu, jak vyučující vnímají profesní nároky, zda zažívají dlouhodobý stres a zda se cítí vyhořelí. V předkládaném příspěvku se věnuji srovnání výsledků získaných škálou a rozhovory. Ačkoliv má škála dobré psychometrické vlastnosti, srovnání s rozhovory ukázalo silné diskrepance – vyučující vysoko skórují ve škále, v rozhovorech neuvádějí symptomy vyhoření, a naopak. Míru neshod a jejich příčiny budu v příspěvku diskutovat.

The study on burnout syndrome among teachers at elementary schools uses the mix design. The study included a survey ($n = 2,394$) and series of case studies at 12 schools where teachers answered the same survey and with some of them interviews were conducted. The survey included Shirom–Melamed Burnout Measurement. The interviews were focused on professional demands, long-term stress and feeling “to be burnout”. In the paper, results from the scale and from the interviews will be compared. Even the scale has excellent psychometric characteristics, the comparison shows a great discrepancy – teachers scored high at burnout scale, did not show burnout symptoms in interviews, and vice versa.

I will discuss the level of discrepancies and their reasons within the paper.

Grantová podpora: TAČR – projekt č. TL01000399, GAČR – projekt č. 16-213025

Ekvivalentní význam: nutný ohled na „kvalitu“ při měření populismu

Ondřej Stulík, katedra politologie a MV, FF ZČU

Záměrem příspěvku je vyzdvihnout možnou kombinaci kvantitativních a kvalitativních metod sloužících k identifikaci populismu v textech za předpokladu, že je možné najít všechny populistické věty v textu a interpretovat je. Jedná se konkrétně o spojení obsahové analýzy a analýzy metafor s perspektivou tzv. prázdné populistické komunikace u typicky populistických výrazů (špatná elita, nezpochybnitelný lid apod.). Populistické výrazy lze identifikovat pomocí metaforické ekvivalence hodnot, které představují, a zároveň lze měřit výskyt těchto výrazů v celém korpusu na úrovni věty (pomocí kolokace apod.). Pro jasnost bude kombinace metod demonstrována na vybraných projevech Tomia Okamury.

The aim of the paper is to highlight combination of qualitative and qualitative methods for identification of populism in texts, because it is possible to find all populist clauses in the text and interpret them. Methods synthesize frameworks of content analysis, and metaphor analysis with theoretical perspective of populism as an “empty” style of communication (expressions without proper content such as adorable people, bad elite etc., which are used by populists). Populist’s categories could be identify through metaphors that link the reference terms to values, qualitatively. It possible to measure those terms in collocation, KWIC etc. also. In order to demonstrate the combination of methods, I will focus on the step-by-step method, the article focuses on Tomio Okamura’s speeches.

Grantová podpora: Prostředky pracoviště autora

Změna vnímání pěstounské péče na přechodnou dobu

Markéta Sudová, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Již 5 let uběhlo od přijetí zákona o sociálně-právní ochraně dětí, která přinesla zásadní změnu zejména v podobě ustanovení pěstounské péče na přechodnou dobu. Tato změna byla vnímána značně rozporuplně, ale postupem času se daří stále častěji řešit nepříznivou situaci dětí v souladu s konceptem nejlepšího zájmu dítěte. Tedy děti, které nemohou být ve vlastní rodině, nejsou umísťovány do ústavního zařízení, ale než je pro ně nalezeno nejlepší řešení situace, mají možnost žít v náhradní rodině. Náhradní rodiny, poskytující dlouhodobou pěstounskou péči, za tuto dobu vnímají rozdíly mezi dětmi přijímanými z ústavních zařízení a nově z přechodných pěstounských rodin – péče o dítě z rodiny je snazší již od adaptační fáze přes projevy chování, ale zejména schopnosti navazování vztahů. Je zřejmé, že předcházení citové deprivaci vlivem ústavního pobytu je výrazným pozitivem v systému náhradní rodinné péče u nás.

It's been 5 years since the Act On the Social and Legal Protection of Children is in force establishing so called contemporary foster care. Eventually the unsatisfactory situation of children is being solved in compliance with the concept of the best interest of a child. Thus children who can't live in their own family are not placed into institutions, but as the best solution of their situation is sought, they have a chance to live in a foster family. Foster families that offer the long-term foster care, have been experiencing the difference between the children coming from institutional facilities and from the temporary foster families recently – the care of the child from a family is easier from the adaptation phase, including behavioural issues, but above all the attachment ability.

Grantová podpora: GAČR 17-07753S „Surrogate motherhood in the Czech Republic: legal, psychosocial and ethical analysis“

.....

Čo rozumieme kvalitou života

Štefan Šrobár

Kvalitu života chápeme ako široký koncept popisujúci objektívnu životnú situáciu ľudí a súčasne ich subjektívne vnímanie tejto situácie. Vytlačenie humanity a humanitných vied z priestoru vedeckých disciplín je jedným zo súčasných problémov dehumanizácie človeka. Týmto spôsobom sa niektorí vedci pokúšajú nielen likvidovať človeka ako subjekt, ale zároveň sa snažia jeho konanie charakterizovať len ako správanie. Bez celostného pohľadu veda nie je schopná pomôcť človeku hľadať zmysel jeho existencie. Nie je v jej silách vyčerpávajúco odpovedať ani na jednu otázku, ktorá sa dotýka jeho bytia. Okolo nás jestvuje svet hodnôt, z ktorých si máme vyberať a v súlade s tým sa správať. Jestvuje teda to, čo je dobré, hodné lásky, spravodlivé a správne.

We understand the quality of life as a wide concept describing objective life situation of people and at the same time as their subjective understanding of the situation. Pushing the humanity and liberal arts out of the scientific disciplines space is one of the current causes of a man's dehumanisation. In this way, some scientists not only try to liquidate a man as an entity, but at the same time make efforts to describe man's acting only as a behaviour. Without complex view the science is not able to help a man to search for the sense of his existence. It is not in its capabilities to respond comprehensively even a single question relating to his being. Around us, there is a world of values, from which we shall choose and behave accordingly.

.....

Očekávaný a skutečný efekt akupunktury vnímaný pacienty s migrénou

Mariana Štefančíková, Univerzita Karlova, Lékařská fakulta

Cílem naší kvalitativní studie, prováděné v TCM ve FN v Hradci Králové (v letech 2016–2018), bylo dozvědět se, co pacienti trpící migrénou očekávají od akupunktury a jak tato očekávání mohou ovlivnit výsledek léčby. Data z rozhovorů s 16 pacienty byla zpracována v dvojkrokové triangulaci otevřeným kódováním. Příspěvek bude referovat o zjištěných výsledcích: otázka motivace pacientů (pocit zoufalství), očekávání pacientů (zmírnění příznaků, ambivalentní a nevědomá očekávání), očekávání se kalibruje v čase (před, během, po léčbě). Skutečný efekt akupunktury se projevuje ve zmírnění symptomů migrény, ale také v jiných oblastech života pacientů (zlepšení psychiky, životní styl).

The aim of our qualitative study, provided in the TCM at the HMF in Hradec Králové (during 2016–2018), was to find out what migraine patients expect from acupuncture and how these expectations can affect the outcome of treatment. Data from interviews with 16 patients were processed in two-step triangulation by open coding. The report will refer the findings: patient motivation (feeling desperate), patient expectations (symptom relief, ambivalent and unconscious expectations), expectations are calibrated over time (before, during, after treatment). The real effect of acupuncture is reflected in the relief of migraine symptoms, but also in other areas of patient's life (improvement of mental state, the lifestyle).

Grantová podpora: GAUK

.....

Analýza rozhovorů s učiteli základních škol: porovnávání dvou odlišných skupin a práce s intuící

Ida Viktorová, katedra psychologie PedF UK

Ve výzkumu komunikace učitelů s rodiči jsme srovnávali dvě skupiny učitelů: učitele ohrožené vyhořením a spokojené učitele. Příspěvek ukáže analytickou práci uvnitř obou skupin a jejich strukturaci. Na příkladu jedné kategorie se představí její odlišné významy u různých respondentů.

In the teacher-parent communication research, we compared two groups of teachers: teachers threatened by burnout and satisfied teachers. The paper will show analytical work within the two groups and their structure. An example of one category will illustrate its different meanings with different respondents.

Grantová podpora: GAČR 16-21302S „Učitelé vyhoření – institucionální, vztahové a intrapsychické faktory“, 2016–2018

.....

Kritéria kvality kvalitativního výskumu: 3 pohľady

Simon Vincze, Jiří Dan, Katolícka univerzita v Ružomberku

System kritérií pre posudzovanie vedeckosti, kvality a platnosti kvalitativných výskumov je často veľmi obecný alebo málo systematický. Pre uznanie kvalitatívnej metodológie vedeckou komunitou je však definovanie kritérií kvality veľmi dôležité. V diskusiách nachádzame 3 stanoviská. 1) Využitie prispôbených kvantitatívnych kritérií pre kvalitatívny výskum. 2) Sú zdôrazňované vedecko-teoretické metodologické a metodické zvláštnosti kvalitativného výskumu a sú formulované špecifické kritéria. 3) Predstavitelia tretej pozície argumentujú proti možnosti formulovať akékoľvek kritéria pre kvalitatívny výskum. Tradične chápanú vedu popisujú ako jednu z možných ideológií a tým ospravedlňujú svoje stanovisko, že ich „výskumy“ slúžia ako nástroje ku zmenení sveta smerom, ktorý určuje ich ideológia.

The system of criteria for evaluation of scientific character, quality and validity of qualitative research is often very general and not systematic enough. It is very important to define criteria of quality if qualitative methodology is to be acknowledged by a scientific community. In discussions, we find three standpoints. (1) The use of adjusted quantitative criteria for qualitative research. (2) There are emphasized some scientific-theoretical methodological and methodical specificities of qualitative research and specific criteria are formulated. (3) The representatives of the third position argue against a possibility to define any criteria for qualitative research. The traditionally perceived science is described as one of the possible ideologies and it justifies their standpoint that

POSTERY

(Seřazeno abecedně dle příjmení prvního autora)

Kvalitativní analýza nenaplněných potřeb pacientů s progresivním neurologickým onemocněním v pokročilé fázi nemoci

Radka Bužgová, Radka Kozáková, Ústav ošetrovatelství a porodní asistence, Lékařská fakulta, Ostravská univerzita

Progresivní neurologická onemocnění (PNO) jsou charakteristická poruchami hybnosti v kombinaci s poruchami kognitivních funkcí, emocí a chování s různě rychlou progresí. PNO významným způsobem mění život nemocného člověka. Cílem našeho kvalitativního výzkumu bylo zjistit nenaplněné potřeby pro péči pacientů s PNO v pokročilé fázi nemoci v rámci současného systému zdravotně sociální péče v ČR. Sběr dat probíhal metodou individuálních rozhovorů ($n = 19$) a ohniskových skupin ($n = 4$), kterých se zúčastnilo 52 participantů (pacienti s PNO, rodinní příslušníci a pracovníci pomáhajících profesí se zkušeností s péčí o pacienty s PNO). Pro analýzu dat byla použita metoda zakotvené teorie. V příspěvku budou popsány vytvořené kategorie a souvislosti mezi nimi.

Progressive neurological diseases (PND) are characterized by mobility dysfunctions combined with disorders of cognitive functions, emotions, and behavior with a varying rate of progress. PND change the life of the ill person in a significant way. The aim of qualitative research was to explore the unmet needs of patients with PND in advanced stage of the illness within the current system of health and social care in the CR. The data collection methodology included individual in-depth interviews ($n = 19$) and focus groups ($n = 4$) which participated a total of 52 participants (patients with PND, family members, professionals with care experiences). A approach to grounded theory analysis was used. The paper will describe the categories created and the relationships established between them.

Grantová podpora: AZV ČR 17-29447A

Skúsenosti s využitím nástroja CAPS Qualitative Research Checklist

*Juraj Čáp, Katarína Žiaková, Univerzita Komenského, Jesseniova lekárska fakulta v Martine
Elena Gurková, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotníckých vied, Ústav ošetrovatelství*

Na posudzovanie kvality kvalitatívnych štúdií v rámci prehľadových štúdií existujú rôzne nástroje. Autori prezentujú svoju skúsenosť s nástrojom Qualitative Research Checklist (CASP), ktorý využili pri spracovaní literárneho prehľadu zameraného na dôstojnosť pacientov s diagnózou skleróza multiplex. CASP je odporúčaný pre výskumníkov so základným poznaním metodiky kvalitatívneho výskumu. Hodnotenie štúdií by malo byť vykonané nezávisle dvomi výskumníkmi s následným konsenzom. Na základe našej skúsenosti si proces hodnotenia vyžaduje účasť aj skúsenejšieho výskumníka. Štúdie mali nedostatky v oblasti kritickej reflexia role výskumníka a neuvedení konzekvencií pre prax a výskume.

There are several tools used for a quality assessment of qualitative studies within literature reviews. The authors present their experience with Qualitative Research Checklist (CASP) tool which they used for a literary review focused on dignity of patients with multiple sclerosis. CASP is recommended for researchers with a basic knowledge of qualitative research methods. Study assessment should be done independently by two researchers with following consensus. Based on our experience, the process of assessment also requires participation of a more experienced researcher. The studies weaknesses were in a critical reflexion of researcher's role and lack of consequences for practice and research.

Grantová podpora: Príspevok vznikol ako súčasť riešenia projektu VEGA 1/0090/17 „Dôstojnosť pacientov s neurologickým ochorením v kontexte zdravotnej starostlivosti: Interpretatívno fenomenologický prístup“

Sociální svět odsouzených

Jan Drahoňovský, Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, katedra sociologie

Tento výzkumný projekt se zabývá společností odsouzených ve výkonu trestu. Jeho účelem je popsat a vysvětlit, jak si vězni konstruují svou sociální realitu každodenního soužití a co je obsahem takto spoluvytvářené sociální reality. Chce popsat instituce (především ty nepsané), které mezi odsouzenými existují a které se reprodukují a předávají nově příchozím. V úvahu bereme nejenom pohled samotných vězňů, nýbrž i perspektivu dalších zainteresovaných aktérů vězeňského světa, zejména dozorců a vychovatelů. Tradiční pojem „vězeňská subkultura“ nahrazujeme pružnějším pojmem „společnosti vězňů“. Užitečnost výzkumu je dána společenskými podmínkami (narůstající počet odsouzených) a faktem, že sociologický výzkum v penitenciálním prostředí byl v ČR dosud realizován ve velmi malé míře.

This project of research deals with the society of the imprisoned persons. It aims to describe and explicate how do the inmates construct their social reality, and what is the content of this social reality. It wants to describe the institutions (mainly the non-written) among the prisoners which are reproduced and shared with the newcomers. It focuses not only on the perspective of the inmates, but also of the other actors within the penitentiary micro-world (the wardens and the tutors). We replace the traditional term “prison subculture” by the more accurate term “inmates` society”. Relevancy of this project is given by the growing number of the prison population and by the fact that field research in the penitentiary environment in the Czech Rep. has been realized in very little extent.

.....

Kvalitativní analýza případů pádů hospitalizovaných pacientů pomocí programu ATLAS.ti 8

Hana Hajduchová, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Současný stav: Pády hospitalizovaných pacientů patří mezi nejčastější nežádoucí události, ke kterým dochází v nemocničním prostředí.

Cíl: Příspěvek představuje analýzu 10 vybraných případů pádů hospitalizovaných pacientů, ke kterým došlo během let 2017 a 2018 na vybraném oddělení léčebny dlouhodobě nemocných ve vybrané nemocnici Jihočeského kraje.

Metodika: Jde o analýzu 10 případů pádů pacientů, kteří v průběhu hospitalizace upadli, za pomoci programu ATLAS.ti 8. Jedná se o údaje o pádech, které byly zadány pověřenými lékaři a sestrami do interaktivní databáze „Monitoring rizikových faktorů pádů a jejich analýza“.

Výsledky: Byla provedena analýza příčin jednotlivých pádů (jednotlivých rizikových faktorů, které mohly k pádu přispět, a to jak zevních, tak vnitřních).

Current situation: Falls of hospitalized patients rank among the most frequent incidents occurring in hospital settings.

Goal: The article presents an analysis of 10 selected cases of falls of hospitalized patients occurred during 2017 and 2018 at a selected ward of the long-stay hospital in a selected hospital of the South Bohemian Region.

Methods: It is the analysis of 10 cases of falls of patients who fell during their hospitalization, made with the help of the ATLAS.ti 8 program. The data of falls were entered by authorized physicians and nurses in the „Monitoring and analysis of risk factors of falls“ interactive database.

Results: The causes of individual falls (individual risk factors, both internal and external, which could contribute to the falls) were analyzed.

Grantová podpora: Podpořeno z programového projektu Ministerstva zdravotnictví ČR s reg. č. 16-33463A. Veškerá práva podle předpisů na ochranu duševního vlastnictví jsou vyhrazena.

.....

Prevence kyberšikanou a ochrana dětí před on-line hrozbami

Renata Švestková, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta

Projekt si klade za cíl vysvětlit žákům bezpečné způsoby používání informačních technologií – etiketa na internetu, e-bezpečí a počítačová gramotnost. Naučit je tyto technologie používat tak, aby vedly k podpoře sebeúcty, průbojnosti a budování přátelství. Děti mají s kyberšikanou bohaté zkušenosti, například na sociálních sítích, herních serverech či hudebních kanálech. Děti, které se s kyberšikanou setkaly, si nesou následky téměř celý svůj život. Nejčastěji to mohou být deprese či neurotická traumata. Není neobvyklé, že některé dlouhodobě kyberšikanované děti tento tlak neunesou a svůj život ukončí. Jednou z metod kvalitativního typu výzkumu, který byl v projektu použit, jsou myšlenkové mapy (interpretace jejich výtvarných součástí).

This project is targeting safe ways of using information technologies. We will also address and explain how internet etiquette, e-security, computer literacy, can encourage a healthy self-esteem, perseverance and friendship building. Children experience a lot of cyberbullying on social networks, game servers or music channels. Most children who have been cyberbullied will live with the consequences for the rest of their lives. They may suffer for depression or neurotic trauma. As a results of a long-term cyberbullying, some of those children may not stand the pressure and attempt or even commit cyberbullicide. One of the methods of qualitative research used in the project is mental maps (interpretation of their art components).

Grantová podpora: Projekt byl realizován za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR s názvem „Prevence kyberšikanou a ochrana dětí před on-line hrozbami“ (č. 5/18/K)

.....

Morální distres u učitelů na ZŠ

Markéta Váchová, Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

V posterovém příspěvku představím plánovaný výzkum mé disertační práce. Cílem výzkumu je vytvořit zcela nový výzkumný nástroj pro měření morálního distresu u učitelů základních škol. Morální distres je měřen v zahraničí zatím pouze u zdravotních pracovníků a školních psychologů. Ve svém výzkumu jsem uskutečnila přes 20 hloubkových polostrukturovaných rozhovorů s vybranými učiteli základních škol. Pomocí těchto výpovědí bude vytvořen měřicí dotazníkový nástroj. Ve svém příspěvku představím morální distres a předběžný návrh dotazníkového nástroje.

In the poster contribution I will present the planned research of my dissertation. The aim of the research is to create a completely new research tool for measuring moral distress among basic school teachers. Moral distress is measured abroad only by healthcare professionals and school psychologists. In my research, I conducted over 20 in-depth semi-structured interviews with selected elementary school teachers. Using these testimonies, a measurement questionnaire will be created. In my contribution I will introduce moral distress and a preliminary draft of the questionnaire tool.

.....

Eminentná učiteľka hudobného umenia alebo Cesta ku kvalitnej výučbe – výskum životného príbehu

Ľubomíra Záhradníková, Základná umelecká škola Eugena Suchoňa v Pezinku

Cieľom výskumu bolo odhaliť agensy a pozadie mimoriadnych hudobno-edukačných výsledkov učiteľky hry na husliach na základnej umeleckej škole v kontexte jej životného príbehu. Zvolili sme kvalitatívny prístup v biografickom designe. Dáta získané naratívny rozhovorom sme transkribovali do písomnej formy.

Analýzou dát (otvorené kódovanie → axiálne kódovanie → selektívne kódovanie) sa vyhranili kategórie rámcované troma líniami príbehu: Životná téma – hudba (šesť kategórií); Hudobno-edukačný kontext (päť kategórií); Sociálne interakcie (tri kategórie). Neobvyklé hudobno-edukačné výsledky participantky rezultovali zo synergie jej prirodzeného hudobného nadania a svedomitosti ako základných energetických agensov, s komplementárnou intervenciou osobnostných črt – nezlomnosti a pragmatickosti.

The aim of this research was to shed light on the causes and the background of extraordinary musical education results achieved by an elementary level art school violin teacher within the context of her life story. We opted for qualitative research of a biographic design. Data obtained from a narrative interview were transcribed. Data analysis (open coding → axial coding → selective coding) produced categories framed by three story lines: Life theme – music (6 categories); Context of music education (5 categories); Social interactions (3 categories). The participant's education successes were a result of the synergy between natural musical talent and steadfastness as the main motivating energies and was complemented by the intervention of personal traits – dedication and pragmatism.

.....

Nastaviť hlavu – zvyknúť si, že potrebuješ pomoc: dôstojnosť pacienta so sklerózou multiplex

Katarína Žiaková, Juraj Čáp, Elena Gurková, Univerzita Komenského, Jesseniova lekárska fakulta v Martine, Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotníckych vied, Ústav ošetrovatelství

V príspevku prezentujeme životnú skúsenosť pacienta s SM s dôstojnosťou. Zvolili sme adaptovaný interpretatívno fenomenologický design štúdie. Participantom bol 42ročný muž s dĺžkou ochorenia 6 rokov. Pacient dôstojnosť spája s nutnosťou zvyknúť si na radikálnu zmenu. Zžiť sa s ochorením, neopúšťať sa a nezaoberať sa otázkou, prečo je dôležité pre jej zachovanie. V prípade silno rezonuje ambivalencia postoja k pomoci. Na jednej strane odkázanosť na pomoc iných narúša dôstojnosť, pretože potvrdzuje stratu samostatnosti, na druhej strane pomoc blízkych ju podporuje. Jeho skúsenosť naznačuje, že čím viditeľnejšie je postihnutie, tým väčšia je ochota pomôcť a naopak. Porozumenie významu dôstojnosti v rámci na pacienta orientovanej starostlivosti je prvým krokom k efektívnej podpore pacientov.

The article presents experience of dignity of patient with MS. Modified interpretative phenomenological design was used. The participant was a 42-year-old male with disease duration of 6 years. Patient dignity is associated with the need to become familiarized to radical change, cope with the disease, not giving up or pondering the question of why – is suitable for its preservation. In this case there is a strong ambivalence of the attitude to help. Help erodes the dignity, because it confirms the loss of independence, but, on the other hand, the support of the relatives maintains it. His experience suggests that the more visible disability, the greater willingness to help, and vice versa. Understanding of dignity in a patient-centered care is the step towards an effective support.

Grantová podpora: Príspevok vznikol ako súčasť riešenia projektu VEGA 1/0090/17 „Dôstojnosť pacientov s neurologickým ochorením v kontexte zdravotnej starostlivosti: Interpretatívno fenomenologický prístup“

